

Besluit 20/20

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 22 april 2020

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 31 januari 2020

Datum

22 april 2020

Documentnummer

4682354

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de Griffier, d.d. 7 april 2020 – 4658544;

gelet op artikel 46, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 31 januari 2020.

's-Hertogenbosch, 22 april 2020

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de griffier

M.V. de Kort, plv.

mw. mr. K.A.E. ten Cate

Vastgesteld

PS 20/20 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 31 januari 2020

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	4
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	7
Actualiteit	
Bespreekstukken	8
41/20 Aanpassingen in het EVZ-beleid	8
73/19 Algemene bijdrageverordening Noord-Brabant	49
05/20 Actualisatie Gemeenschappelijke regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg 2018	63
06/20 Benoeming voorzitters voor themabijeenkomsten en het rondvraagmoment	63
07/20 Controleprotocol accountant 2019 en 2020	63
01/20 Notulen vergadering Provinciale Staten 22 november 2019	67
02/20 Notulen extra vergadering Provinciale Staten 22 november 2019	67
Sluiting	67

Index gesproken personen

Bie, E.J. de, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 55, 62, 65, 66
Boon, M.C.H., 14, 24, 26, 29, 31, 35, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48
Brouwers, drs. J.F.X.M., 44, 45, 46, 47, 48, 63, 66, 67
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 7
Deryckere, M.N.R.C., 62, 65, 66
Dijk, mw. E. van, 16, 44, 45, 46, 47, 48
Everling, M.J., 62, 65, 66
Grashoff, ir. H.J., 20, 21, 22, 23, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 42
Gremmen, R.J., 8, 9, 23, 24, 25, 26, 27, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 62, 65, 66
Hattem, LLB, A.W.J.A. van, 36, 42, 43, 60
Heijmans, N.G.L., 23
Kammen, mw. drs. P. van der, 50, 56, 57, 58, 61, 62, 64, 65, 66
Kessel, mw. J.J. van, 12, 28, 43, 45, 46, 47, 48
Linden, mw. J.J. van der, 62, 65, 66
Logister, E.H.P., 56, 57, 62, 65, 66
Ludwig, T.W., 13, 14, 25, 26, 28, 32, 33, 36, 44, 45, 46, 47, 48
Maat, C.A. van der, 53, 55, 58, 59, 60, 61
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 64
Pinxteren, W.F.C. van, 18, 31, 33, 37, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 53, 58, 61, 63, 66, 67
Smeulders, MA, S.J.A.H., 63, 65, 66
Stoop, drs. J.W.P., 11, 43, 44, 45, 47, 48
Swinkels, H.A.J.M., 12, 28, 43, 44, 46, 47, 48
Voorzitter, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67
Vreugdenhil, ing. H.J., 19, 32, 33, 38, 44, 45, 46, 47, 48, 63, 66, 67
Wel, ir. M.C. van der, 9, 16, 24, 25, 29, 30, 31, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 63, 66, 67

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bankers, J.P.E.	CDA	Asten
Bekker, M.A. de	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bie, E.J. de	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Bräuner, mw. G.E.A.	VVD	Veghel
Brouwers, J.F.X.M.	50PLUS	Son en Breugel
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Udenhout
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dijk, mw. E. van	PvdA	Eindhoven
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Duijs, F.B.G.	Forum voor Democratie	Maren-Kessel
Everling, M.J.	SP	Uden
Gremmen, R.J.	VVD	Berghem
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hendriks, C.A.	CDA	Erp
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Janssen, R.P.M.	VVD	Rosmalen
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Karaaslan, T.	VVD	Nieuwkuijk
Kessel, mw. J.A.M. van	D66	Maarheeze
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Linden, mw. J.J. van der	GroenLinks	Oss
Logister, E.H.P.	D66	Chaam
Ludwig, T.W.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Manders, drs. W.J.	VVD	Gemert
Meeren, C.J.R.F. van der	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Oetelaar, J.C.M. van der	Forum voor Democratie	Schijndel
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Philippart, M.J.A.	GroenLinks	Eindhoven
Pinxteren, W.F.C. van	Lokaal Brabant	Haaren
Roeles, S.G.	Forum voor Democratie	Sint-Michielsgestel
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch

Rutjens, W.H.A.	Forum voor Democratie	's-Hertogenbosch
Scholder-Penders, mw. G.M.	VVD	Nuenen
Sjouw, mw. L.S.	D66	Geldrop
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Smolders, H.A.J.	Forum voor Democratie	Tilburg
Stoop, drs. J.W.P.	CDA	Bergen op Zoom
Swinkels, H.A.J.M.	SP	Vught
Thijssen, J.G.M.	CDA	Beers
Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de	CDA	Beek en Donk
Vlasveld, mw. A.I.	Partij voor de Dieren	Tilburg
Vreugdenhil, ing. H.J.	ChristenUnie-SGP	Nieuwendijk
Weert, M.J.M. van	50PLUS	Helmond
Wel, ir. M.C. van der	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Wely, L.F.A.M. van	Forum voor Democratie	Oss
Zwart, mw. P.S.	VVD	Lage Zwaluwe

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 31 januari 2020

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Actualiteit

III. Bespreekstukken

41/19 Aanpassingen in het EVZ-beleid

73/19 Algemene bijdrageverordening Noord-Brabant

05/20 Actualisatie Gemeenschappelijke regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg 2018

06/20 Benoeming voorzitters voor themabijeenkomsten en het rondvraagmoment

07/20 Controleprotocol accountant 2019 en 2020

IV. Stemming

01/20 Notulen vergadering Provinciale Staten 22 november 2019

02/20 Notulen extra vergadering Provinciale Staten 22 november 2019

V. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 31 januari 2020

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning, voorzitter

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 52 leden aanwezig, te weten: Altundal, mw. Arts, Bankers, De Bekker, Van den Berg, De Bie, Boon, mw. Bräuner, Brouwers, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Van Dijk, mw. Dirken, Duijs, Everling, Gremmen (tot 13.15 uur), Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hendriks, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, Karaaslan, mw. Van Kessel, De Kort, mw. Van der Linden, Logister, Ludwig, Manders, Van der Meeren, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Philippart, Van Pinxteren, Roeles, mw. Roijackers, Rutjens, mw. Sjouw, mw. Scholder-Penders, Smeulders, Smolders, Stoop, Swinkels, Thijssen, mw. Van de Ven-Vogels, mw. Vlasveld, Vreugdenhil, Van der Wel, Van Wely.

Afwezig: Van Weert, Deryckere, mw. Zwart.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 13.30 uur.

De **voorzitter**: Beste collegae, van harte welkom in deze vergadering. Voordat ik deze open, wil ik u melden dat wij bericht hebben ontvangen van de familie van Harm Wolters, oud-Statenlid voor het CDA, woonachtig in Uden. Hij is overleden op 15 januari jl., en is 83 jaar oud geworden. Hij was lid van onze Staten gedurende de periode van 2003 tot 2011. Onze gedachten gaan uit naar zijn nabestaanden en wensen hen veel sterkte toe in de komende tijd bij de verwerking van dit verlies. Ik heb de familie namens u allen een condoleancebrief gestuurd. Ik kan mij voorstellen dat wij aan hem en zijn familie denken als wij een minuut stil zijn bij de opening van deze vergadering zoals gebruikelijk. Ik verzoek u te gaan staan.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Dank u wel, gaat u zitten. Ik wil de griffier verzoeken ons mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering. De griffier.

De **griffier**: Ik heb bericht van verhindering van de heer Rinus van Weert, de heer Marcel Deryckere en mevrouw Suzanne Zwart.

De **voorzitter**: Aanvullingen vanuit de zaal? Nee. Dan wil ik u melden dat de afwezigheid van onze collega Rinus van Weert te maken heeft met het feit dat hij nog in het ziekenhuis ligt. We weten dat hij ernstig ziek is. Er worden allerlei onderzoeken gedaan. Wij wensen hem vandaag wederom sterkte en zullen een kaart rond laten en een bosje bloemen sturen naar hem. Dat zullen we ook doen aan Mohamed Lasgaa, een van onze trouwe gedienden in onze zaal als kamerbewaarder en bode. Hij heeft een operatie ondergaan. Het gaat weer goed met hem, hij is thuis, maar nog even uit de running. Het lijkt me goed dat ook voor Mohamed een mooie kaart en bloemen namens ons worden geregeld. Dus die gaan zo dadelijk rond en dan kunt u wat goede wensen voor Mohamed en Rinus op die kaarten schrijven. Dan stel ik nu de agenda aan de orde.

Ik stel vast dat er geen mondelinge vragen en actuele moties zijn ingediend, dus dat we het doen met de agenda zoals die eerder is rondgestuurd. Wenst iemand daarover opmerkingen te maken? Willen we deze agenda als uitgangspunt voor de vergadering nemen? Dat is het geval. Dan stellen we die vast en meld ik u, wellicht ten overvloede, dat eventuele moties en amendementen die bij de verschillende besprekpunten worden ingediend vandaag onder Statendag 31 januari 2020 onder agendapunt 8, ingediende moties en amendementen, zijn terug te vinden. Ik herhaal voor alle zekerheid dat wij nog steeds in de fase van het experiment "geen interrupties in eerste termijn" werken, ook in deze vergadering.

Actualiteit

Besprekstukken

41/19 Aanpassingen in het EVZ-beleid

De **voorzitter**: Dan zijn we nu aangekomen bij het eerste besprekvoorstel. Dat betreft een Statenvoorstel, bij u bekend onder 41/20 over aanpassingen in het EVZ-beleid. De eerste termijn van de zijde van uw Staten wordt geopend door de fractie van de VVD. De heer Gremmen heeft het woord.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank, voorzitter. Ik denk dat ik voor bijna alle Statenleden in deze zaal wel spreek als ik zeg dat we in Brabant schitterende natuurgebieden hebben. Zelf kom ik het vaakst in de Maashorst, waar je, behoudens dat je af en toe aangevallen kunt worden door een agressieve, loslopende taurus of wisent, op een zonnige zondagmiddag prima kunt wandelen, fietsen of de hond uitlaten. Als het even meezit, kun je daar van een van onze fantastische Brabantse ondernemers bij een horecagelegenheid een verfrissend drankje drinken, als 'ie daarvoor tenminste een vergunning heeft gekregen.

Vandaag hebben we het over de verbindingen tussen de natuurgebieden, de ecologische verbindingzones, en ik zal u eerlijk zeggen, voorzitter, dat mijn fractie nog niet staat te juichen bij dit voorstel. Ik zal toelichten hoe dat komt. Allereerst is de EVZ-opgave van de provincie nog niet volledig in beeld. Er wordt gewerkt met kaarten uit de jaren '90, die op dit moment geactualiseerd worden. In het najaar heeft de gedeputeerde een duidelijk beeld en mijn eerste vraag aan de gedeputeerde is dan ook: waarom kiest u ervoor om het subsidiepercentage nu al vast te zetten, terwijl de opgave nog niet duidelijk is? Hoe zou u er tegenover staan om de pilot, die al eerder werkte, nog door te zetten tot het einde van het jaar, zodat we dan met alle informatie in de hand én de opgave in beeld een eenduidige en meerjarige keuze kunnen maken?

De stelling van de gedeputeerde is dat met de hernieuwde opgave, die kleiner is, de extra kosten voor het verhogen van het subsidiepercentage worden gecompenseerd. De logische vraag van de VVD aan hem is: wat gebeurt er dan als die opgave toch níét een stuk kleiner is? Gaat de gedeputeerde het met het huidige budget doen? Ik kan niet vaak genoeg benadrukken, en zal dat de komende jaren als woordvoerder financiën ook blijven doen, dat het voor de VVD heel belangrijk is dat er op een degelijke en zorgvuldige manier met onze overheidsfinanciën wordt omgegaan. Daarom wil ik ook de harde toezegging van de gedeputeerde dat het huidige budget dat voor de EVZ-opgave gereserveerd is, niet verhoogd wordt, ook niet als blijkt dat de opgave toch groter is dan verwacht.

Dan kom ik bij het s-woord en het n-woord. Ik durf het bijna al niet meer uit te spreken, met het gevaar dat sommige mensen in deze zaal in een soort natuurlijke kramp schieten, maar toch zal ik het doen: stikstof en Natura 2000. In de afgelopen maanden is er veel gebeurd op deze onderwerpen. De deadlines voor het aanleggen van natuur waren ook gekoppeld aan het PAS, maar nu het PAS van tafel is, is er aan de kant van de economische ontwikkeling veel gebeurd. Maar een herijking en herbezinning op de andere helft

van het PAS, namelijk aanleg van natuur en Natura 2000-bestemmingen, is er nog niet geweest. Voor de VVD is het beschermen en behouden van onze prachtige Brabantse natuur van belang...

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, een ordevoorstel...

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Het betreft hier in het geheel geen PAS-gebieden. Dat is ook door de gedeputeerde bevestigd in de commissievergadering. Dus het bespreken of dat hier wel of niet van toepassing is, is eigenlijk niet aan de orde.

De **voorzitter**: En uw voorstel is?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Nou ja, de VVD mag best punten maken, daar ben ik niet op tegen, maar we kunnen er niks over besluiten op dit moment.

De **voorzitter**: Dit debat gaat over het EVZ-voorstel, het is nooit helemaal scherp te snijden, maar we gaan het vandaag niet over stikstof als zodanig hebben, dat is helder. Mijnheer Gremmen, gaat u verder.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank.

Voor de VVD is het beschermen en behouden van onze prachtige Brabantse natuur van belang, maar niet ten koste van alles. Het geldt dat we erin steken moet wel resultaat kunnen opleveren. Daarom de vraag aan de gedeputeerde: hoe wordt voorkomen dat deze nieuwe EVZ-gebieden Natura 2000-gebieden worden en onze ondernemers en boeren hier last van gaan krijgen op termijn?

Zo is dan ook het bruggetje gemaakt naar de Brabantse ondernemers die ook graag in of rondom de natuur willen ondernemen. Dit kan alleen als er bij de aanleg van natuurgebieden al rekening mee wordt gehouden en ook serieus werk gemaakt wordt van natuurgebieden die er zijn voor recreatie. De economische ontwikkelingen én belangen wegen voor de VVD ook in natuurgebieden heel zwaar. Ik wil de gedeputeerde daarom oproepen: laten we ons best doen om van de ecologische verbindingzones ook economische verbindingzones te maken. De vraag is dan ook: hoe gaat de gedeputeerde de koppeling van economie en natuur vormgeven bij de aanleg van de EVZ's?

De wettelijke verantwoordelijkheid voor het aanleggen van natuur in Brabant ligt vanzelfsprekend bij de provincie. Echter, de VVD is van mening dat de verantwoordelijkheid van gemeenten niet moet worden overgenomen. Daarom ga ik samen met collega Van Kessel van D66 een motie indienen om de verantwoordelijkheid van de gemeente te benadrukken. Als deze motie wordt aangenomen, kijken wij uit naar de alternatieven die de gedeputeerde ons in het najaar doet toekomen.

Kortom, voor de VVD is best nog wel veel onduidelijk en onzeker rondom het EVZ-beleid. Wij zien uit naar de antwoorden van de gedeputeerde.

Tot zover in eerste termijn.

Motie M4-2020: 'Gemeentelijke verantwoordelijkheid in EVZ-beleid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 31-01-2020;

overwegende dat:

- de aanpassing van het subsidiepercentage niet de enige manier is om de gemeenten te ondersteunen en de versnelde opgave te realiseren;
- de provincie prudent met haar middelen dient om te gaan;

vragen het college:

- alternatieven te ontwikkelen, los van het subsidiepercentage, om de balans tussen de provinciale en gemeentelijke verantwoordelijkheid in het EVZ-beleid te bewaren;
- deze alternatieven uit te werken en hierover dit najaar, als ook de EVZ-opgave duidelijk is, te rapporteren aan Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Roel Gremmen, VVD

Janneke van Kessel, D66."

De **voorzitter**: Ik dank de heer Gremmen. Dan nu de fractie Forum voor Democratie bij monde van de heer Rutjens het woord.

De heer **Rutjens** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Noord-Brabant is met meer dan 2,5 miljoen mensen op haar minder dan 5000 km² land een dichtbevolkt gebied, bovengemiddeld dichtbevolkt, druk, vol. Welk woord je ook gebruikt, onze provincie is sterk verstedelijkt en er komen steeds meer mensen bij. De provincie heeft zich ten doel gesteld om de biodiversiteit, landschaps- en waterkwaliteit Brabant-breed te versterken en om de natuur en het landschap een plek te geven in de samenleving. De bevolkingsgroei maakt deze nobele doelstelling lastig te verwezenlijken. Zo is het beleid ten aanzien van Natura 2000 desastreus gebleken. De verhouding tussen wonen, werken, recreëren en natuurbehoud is onnodig op scherp gezet. Door detaillistische regelgeving en activistisch beleid lijkt natuurbescherming vaak meer op tuinieren, op grote schaal. Nieuwe natuur creëren is niet alleen als begrip met zichzelf in tegenspraak, maar ook in de praktijk. Echte natuurbescherming is daar waar mogelijk, en gewenst, de natuurlijk processen hun gang laten gaan. Ecologische verbindingzones kunnen daarin een rol spelen. Uit het voorstel: "Ecologische verbindingzones zorgen ervoor dat dieren en planten niet geïsoleerd raken en een aaneengesloten natuurgebied ontstaat." Voor zover zo'n ecologische verbindingzone dus soorten van gebied A naar gebied B laat gaan, de isolatie dus tegengaat, lijkt ons dat ook nuttig. Wel moeten we ervoor waken dat de problematiek van de Natura 2000-gebieden - u weet wel: stikstofwaarden et cetera; we hebben het er vaak over gehad - wordt vergroot. In de themavergadering hebben wij uit de woorden van de gedeputeerde begrepen dat het een expliciete bevestiging is dat Natura 2000-gebieden niet worden uitgebreid door ecologische verbindingzones en dat er dus ook geen impact zou zijn op de Natura 2000-problematiek. Voor de gemoedsrust van ons, Brabanders, stellen we een dergelijke officiële bevestiging dan ook op prijs.

Graag willen we de gedeputeerde ook danken voor het alsnog toezenden van de aanvullende informatie bij het voorstel. Wij waren tot voor kort helaas niet in Provinciale Staten vertegenwoordigd en ook de gedeputeerde had destijds een baan wat dichtbij zijn woonhuis. Inzicht in de geschiedenis en achtergronden van een Statenvoorstel helpt de besluitvorming. De gevoelde noodzaak van ecologische verbindingzones komt doordat we her en der natuurgebieden hebben. In onze dichtbevolkte provincie is dat zo gegroeid. Laten we immers niet vergeten dat vrijwel alle natuurgebieden het gevolg zijn van door mensen veroorzaakte verandering. Heide en stuifzanden in Noord-Brabant zijn ontstaan als gevolg van begrenzing en bomenkap, later werden ze alsnog tot natuur benoemd. Een vorige generatie besloot met ecologische verbindingzones soorten uit die gebiedjes met elkaar in contact te laten komen. In de evaluatierapportage uit 2017 stond dat na 25 jaar een herijking van de EVZ-gewenst is. In een Statenmededeling uit 2018 werd alweer gesproken over herijking van alle EVZ. Beloofd werd in de zomer van 2019 een EVZ-kaart te hebben en beleidsaanpassingen aan Provinciale Staten voor te leggen. Die kaart hebben we niet voorliggen en ook de implicaties hebben we niet voorliggen; die worden pas in het najaar van dit jaar, 2020, verwacht. Waarschijnlijk door het ontbreken van een kaart en die implicaties bleef de doelstelling van het voormalige bestuursakkoord erg algemeen: de realisatie van EVZ versnellen naar 200 ha per jaar. Het gebruik van een oppervlaktemaat als doelstelling is curieus en lijkt toch te

duiden op een uitbreiding van natuur, in plaats van alleen soorten in staat stellen in contact te komen met elkaar. Vandaar ook onze zorgen om een eventuele uitbreiding van de Natura 2000-problematiek. Op z'n Brabants: ge wit ok nooit nie. De gedeputeerde lijkt nu haast te willen maken met het verhogen van het subsidiepercentage naar 75%, maar nog zonder de beloofde kaart en de implicaties daarvan af te wachten – zonder dus dat we weten waarvoor we het eigenlijk doen. Het lijkt wel of we pleisters willen plakken en ons afvragen met welk pasje we gaan betalen, maar vergeten te beschrijven waar de wond nou precies zit en hoe het eigenlijk met de patiënt gaat. Waarom die haast? Het is tijd voor een brede discussie over demografische ontwikkelingen, de benutting van land, de ontwikkeling van ons landschap. Daar kunnen dan ook eventueel nut en noodzaak van ecologische verbindingzones uit voortvloeien. En als we duidelijk hebben wat we willen, kunnen we ook maatregelen gaan plannen en eventueel daaraan geld alloceren. Mede door het demissionaire karakter van het huidige provinciale bestuur is het aan te bevelen dat die discussie voorrang gaat krijgen boven symptoombestrijding.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Rutjes voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van het CDA bij monde van de heer Stoop. Aan hem het woord.

De heer **Stoop** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Vandaag ligt Statenvoorstel 41/19, 'Aanpassingen in het EVZ-beleid', ter besluitvorming aan ons voor. De CDA-fractie vindt het voltooien van de ecologische verbindingszone van groot belang. Niet voor niets stond in ons verkiezingsprogramma: "We voltooien de verbinding van natuurgebieden tot één aaneengesloten Brabants natuurnetwerk."

Groene verbindingen zijn goed voor planten en dieren en aantrekkelijk voor de mens. Het Statenvoorstel is noodzakelijk omdat met name de aankoop van gronden door gemeenten achterbleef bij de doelstelling en actie moest worden ondernomen om de grondaankopen vlot te trekken. Het CDA steunt het verlagen van het percentage cofinanciering van de gemeenten van 50% naar 25%. Pilots hebben aangetoond dat hiermee gemeenten meer in actiestand komen. Daarnaast is het CDA blij met de maatregelen die ertoe zullen leiden dat het resultaat bereikt wordt, ook al zijn de provinciale kosten voor verwerving hoger geworden, waarbij het beschikbare budget gelijk blijft. Wij zijn blij dat de realiteit zegeviert en niet star wordt vastgehouden aan oude plannen, die voor een deel achterhaald zijn. De CDA-fractie wil uw college complimenteren met de voorgestelde aanpassingen.

Vanuit de waterschappen hebben we een aantal zorgpunten over de realisatie van ecologische verbindingzones doorgekregen die wij u graag willen meegeven.

Grondverwerving blijft lastig, vooral omdat de waterschappen maximaal alleen de agrarische waarde mogen vergoeden, voor welk bedrag de boeren niet dezelfde oppervlakte grond terug kunnen kopen. Bij waterschappen wordt daarom tegenwoordig gebruikgemaakt van grondruil, waarvoor de waterschappen extra moeten investeren in een grondbank. Graag horen wij van de gedeputeerde of dit voor de door de gemeenten te verwerven gronden ook opgaat, en om te onderzoeken of de verwervingsprijs marktconform is en, zo niet, hoe die marktconform gemaakt kan worden.

Aangegeven wordt dat ook de onderhoudskosten voor de diverse ecologische verbindingzones waterschappen stijgen. Ook hierbij de vraag aan de gedeputeerde of dat ook geldt voor de gronden die door de gemeente worden aangekocht en worden onderhouden. Vanuit de waterschappen is aangegeven dat dan meer nadruk moet worden gelegd op zelfrealisatie. Stimuleer terreineigenaren om zelf natuur in te richten. Dit schept vaak een soort verdienmodel bij het beheer van de natuurgebieden, het geeft nog meer draagvlak en het kan met name onze boeren helpen in hun bedrijfsvoering.

De waterschappen geven aan dat de samenwerking met provincie en gemeenten zeer goed verloopt, hetgeen twee weken geleden tijdens de themabijeenkomst over dit Statenvoorstel ook door gedeputeerde Grashoff werd aangegeven. De CDA-fractie geeft uw college graag mee aandacht aan de communicatie

te besteden, zodat ook duidelijk wordt dat de provincie hier werk van maakt. In het Statenvoorstel ontbreekt namelijk de communicatieparagraaf.

Voorzitter. De CDA-fractie zal instemmen met het voorstel en zal met belangstelling volgen hoe de komende jaren de ecologische verbindingzones gerealiseerd zullen worden.

Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Ik dank de heer Stoop voor zijn bijdrage. Dan nu de SP-fractie bij monde van de heer Swinkels het woord.

De heer **Swinkels** (SP): Voorzitter, dank. Volgens mij spreken we vandaag niet over de vraag of we wel of geen EVZ's organiseren, noch Natura 2000-gebieden, maar een aanpassing in het bestaande EVZ-beleid, waarbij de gedeputeerde heeft aangegeven op basis van de ervaringen die de afgelopen tijd zijn opgedaan een versnelling te kunnen realiseren door het subsidiebedrag daartoe te verhogen. Hij heeft daarvoor de ruimte nodig, om te kijken of er ook alternatieven zijn voor een deel van de EVZ's, om daarmee de financiële ruimte te krijgen om het subsidiebedrag te verhogen. Wij kunnen als SP helemaal mee in die beredenering, omdat we ook haast moeten maken met het realiseren van EVZ's. Wij hebben slechts één vraag aan de gedeputeerde daarover: wat doen we precies met de hectaren die eigenlijk voor EVZ bestemd waren en die vrij komen te vallen omdat er redelijke alternatieven zijn te realiseren? Zou de gedeputeerde kunnen stellen dat die in eerste instantie opnieuw voor natuur ingezet zouden kunnen worden? Want er is tenslotte nog meer natuurbeleid dan uiteindelijk het realiseren van de EVZ's.

Tot zover.

De voorzitter: Ik dank de heer Swinkels. Dan nu mevrouw Van Kessel van de fractie van D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voorzitter, dank u wel. Goed om te vernemen dat het college zo actief bezig is met de realisatie van de ecologische verbindingzones, een belangrijk onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant. Voor D66 is het belangrijk te zien dat de gedeputeerde hierop doorpakt. Door het onderling verbinden van de natuurgebieden in Brabant kunnen soorten zich verspreiden, waardoor populaties steviger en gezonder worden. Geïsoleerde dierpoblaties zijn minder robuust en slechter bestand tegen negatieve invloeden van buitenaf. Doordat de Brabantse economie op volle toeren draait, neemt de druk op natuurgebieden toe, met versnippering als resultaat. Dit willen wij voorkomen. Robuuste Brabantse natuur is immers ook een cruciaal onderdeel van de gezonde leefomgeving voor de Brabanders zelf. Natuurgebieden fungeren als luchtfilter door het wegvangen van fijnstof, als CO₂-opslag en hebben een bufferfunctie als het gaat om het omgaan met verschillende weers- en klimaatinvloeden, zoals een extreme hitte, langdurige droogte en extreme neerslag, en dragen zo bij aan een gezonde lucht en een fijne leefomgeving.

Goed om te zien dat er concreet stappen genomen worden om onze ambitie van een gerealiseerd Natuurnetwerk Brabant voor 2027 te behalen. De uitvoering hiervan mag wat ons betreft niet stagneren. Om de ingezette koers en het hogere realisatietempo voort te zetten is het dan ook noodzakelijk de pilot voort te zetten en de subsidie voor gemeenten te verhogen van 50% naar 75%.

Dat door voortschrijdend inzicht nu een aantal hectaren die aangegeven waren als EVZ komen te vervallen, omdat ze of al binnen een natuurgebied vallen, of als Natuurnetwerk Brabant zijn aangewezen, is voor ons logisch. De huidige EVZ-opgave is immers gebaseerd op kaarten van 25 jaar geleden, welke nu worden geactualiseerd. Het gaat ons erom dat we de afgesproken biodiversiteitsdoelen behalen binnen de afgesproken termijnen. Hierop zullen wij dan ook actief blijven toezien. Ik wil dan ook aan de gedeputeerde vragen: hoe gaat u ons hiervan op de hoogte houden?

D66 steunt de voorliggende beleidsaanpassing. Maar we hebben daarbij wel meteen een aantal kanttekeningen en opmerkingen. Momenteel is nog niet inzichtelijk welke delen van de EVZ komen te vervallen. D66 vindt het belangrijk dat de hectaren die komen te vervallen helder verantwoord worden. Daaruit moet blijken dat door het vervallen van de betreffende hectaren de migratiemogelijkheden van de gestelde doelsoorten niet afnemen, en al zeker niet dat het ten koste gaat van het ecologisch functioneren hiervan.

D66 vindt het essentieel dat het proces van de actualisatie en herijking samen met de betrokken maatschappelijke partners, zijnde de vier waterschappen, terreinbeherende organisaties en anderen in het werkveld, zeer zorgvuldig verloopt. Een goede onderlinge afstemming zorgt ervoor dat kennis en ervaring uit de praktijk niet verloren gaan.

Verder wil D66 dat er geen EVZ's worden geschrapt waar momenteel al burgerinitiatieven gestart zijn. Het kan niet zo zijn dat een voorheen aangewezen gebied, waar al volop gestart is met de inrichting, of bijvoorbeeld burgerinitiatieven lopen, alsnog niet worden gerealiseerd. Graag een toezegging hierop van de gedeputeerde.

Vervolgens willen wij richting de gemeentes het signaal geven: ga aan de slag! We willen geen slecht gedrag belonen, want feitelijk is de subsidieverhoging alleen nodig omdat de aanmeldingen van gemeenten de laatste jaren zijn achtergebleven. De realisatie van de provinciale opgave voor ecologische verbindingzones is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van provincie, waterschappen en gemeente. Wij verwachten dan ook van alle spelers voldoende inzet. Hoe denkt de gedeputeerde de gemeenten aan te moedigen aan de slag te gaan?

D66 ziet graag dat er onderzoek gedaan wordt naar alternatieve manieren waarop gemeentes gestimuleerd kunnen worden om te investeren in de ontwikkeling van EVZ, buiten het verhogen van het subsidiepercentage. Uit de onderzoeksrapportage van 2017 bleek dat de inzet en gewilligheid van gemeenten tot overgaan van investeren in natuur afhankelijk is van veel verschillende factoren. De provincie deelt geen cadeautjes uit, we moeten als overheid allemaal actief bijdragen aan een prettige, mooie en gezonde leefomgeving voor de Brabanders en daarbij de realisatie en het behoud van onze Brabantse natuur. Door zorgvuldige inzet van middelen blijft er meer ruimte over om bijvoorbeeld ook op andere vlakken in natuur te investeren. Daarom dienen wij samen met de VVD de reeds aangekondigde motie in.

Voor D66 is het belangrijk dat de opgaven voor klimaat, natuur en water integraal worden benaderd en meegenomen bij de actualisatie van de kaarten en later de lijst prioritaire soorten. Onze vraag is dan ook hoe het college dit gaat borgen.

Als afsluiting voorzitter. Het is dus goed om te zien dat de gedeputeerde doorpakt. Hiermee wordt een in het bestuursakkoord gestelde ambitie gerealiseerd en zijn we op weg naar een gezondere leefomgeving in Brabant, met een diverse en robuuste natuur. Maar in het proces moet het doel niet verloren gaan. Vandaar onze vragen aan de gedeputeerde. Wij zijn dan ook erg benieuwd naar zijn antwoorden.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van Kessel voor haar bijdrage. Dan nu de fractie GroenLinks bij monde van de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Voorzitter. We hebben de afgelopen weken in deze Statenzaal veel over stikstof gesproken. Gezien de complexiteit, impact en urgentie is dat ook terecht. Maar de natuur en de biodiversiteit staan voor veel meer uitdagingen dan stikstof alleen. In Brabant kennen we namelijk veel versnipperde natuurgebieden. Rondom deze natuurgebieden gaat de mens zijn gang met wonen en werken. Hierdoor zijn veel natuurgebieden afzonderlijke eilandjes geworden, waardoor belangrijke soorten niet uit deze eilandjes kunnen komen. Het gevolg: soorten komen moeilijk met andere soortgenoten in aanraking, wat impact heeft op de populatieontwikkeling. Daarom is het zeer verstandig om ecologische

verbindingzones aan te leggen, zodat soorten kunnen migreren en populaties zich goed kunnen ontwikkelen. Echter, de realisatie van de ecologische verbindingzones komt lastig op gang, met name de gemeentelijke EVZ's. Er zit onvoldoende tempo in, de ambitie wordt niet waargemaakt en als we zo doorgaan halen we ook de doelstellingen niet. Ik heb het nog even opgezocht: in 2018 is bijvoorbeeld slechts 14 km gerealiseerd. In dit tempo is 2027 bij lange na niet haalbaar, 2030 ook niet en 2040 ook niet.

Voor GroenLinks is de versnelling in de aanleg van ecologische verbindingzones van groot belang. Zo snel als mogelijk moeten belangrijke verbindingzones worden gerealiseerd. Op dit moment kunnen belangrijke soorten onvoldoende migreren, waardoor populaties in gevaar komen. Belangrijke diersoorten, zoals bijvoorbeeld de kamsalamander, het pimperlauwtje en de hermelijn, zijn afhankelijk van deze ecologische verbindingzones. In het bestuursakkoord is daarom ook opgenomen om in te zetten op een versnelling. Ik ben blij dat er nu een voorstel ligt om het subsidiepercentage op te hogen, om daarmee gemeenten te stimuleren...

De **voorzitter**: Sorry, mijnheer Ludwig. Mag ik stilte in de zaal! De heer Ludwig heeft het woord.

De heer **Ludwig** (GL): De vorige pilotperiode liet zien dat deze verhoging werkt en meer gemeenten zich gingen inzetten voor het realiseren van deze belangrijke verbindingzones. Tegelijkertijd wordt de huidige EVZ-kaart tegen het licht gehouden, aangezien deze stamt uit 1992. Deze aanbeveling is al eerder in 2017 aan de Staten gestuurd, omdat ook partners dit wenselijk achten. De verwachting is dat dit leidt tot efficiëntie, doordat soms niet-zinnige verbindingen kunnen worden geschrapt of het verleggen van EVZ's nodig is. Hierdoor is het ook mogelijk om het subsidiebedrag te verhogen binnen de beschikbare middelen. Ik ben blij dat de gedeputeerde bij de vorige Statenbijeenkomst heeft toegezegd dat aanpassingen van kaarten samen met overheden en maatschappelijke partners wordt gedaan en dat bij twijfel over aanpassing ecologische kennis wordt ingeschakeld. Maar voorzitter, het migreren van soorten is niet alleen door het ontbreken van EVZ's in gevaar. Ook bestaande of nieuwe infrastructuur, vooral wegen, kunnen vaak een grote barrière zijn voor migratie van soorten. Dat blijkt ook uit datzelfde rapport, dat is verschenen door bureau Zet. Het is belangrijk dat bij bestaande wegen en nieuwe wegen expliciet maatregelen worden getroffen om migratie van soorten te bevorderen.

Onze vragen aan het college. Op welke wijze worden op dit moment bij aanpassing of herstel van provinciale wegen ontsnipperingsmaatregelen meegenomen? Is het college bereid om bij aanpassingen van bestaande wegen altijd ecologisch onderzoek te doen en uit te voeren welke mogelijkheden er zijn voor ontsnippering? Graag een reactie.

En wat is met de aanbeveling gedaan uit dit rapport dat het infrabeheer van aangelegde ontsnipperingsvoorzieningen in Brabant soms te wensen overlaat? Met name het beheer en de onderhoudstoestand van onderzochte ontsnipperingsvoorzieningen waar het rijk verantwoordelijk voor is, laat te wensen over. Maar ook de provincie heeft volgens het rapport geen systematisch inspectieprogramma van de aangelegde voorzieningen. Het is zonde als we aangelegde passages of voorzieningen niet goed onderhouden, juist van belang om onze biodiversiteitsdoelstellingen te halen.

Tot slot voorzitter. Deelt het college de aanbeveling uit het rapport dat het wenselijk is om nieuw beleid en nieuwe ambities voor ontsnippering te formuleren? Dit gezien het aflopen van programma's en het ontbreken van focus op doelsoorten. Graag een reactie.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Ludwig voor zijn bijdrage. De heer Boon van de PVV-fractie dan nu.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Onder de A58/A4 tussen Bergen op Zoom en de gemeente Woensdrecht, aan de rand van de Brabantse Wal, nabij het mooie landgoed Mattemburgh, is een

zogenaamde ecologische verbindingzone aangelegd. Hier is een grote tunnelbuis onder de weg door geplaatst. Maar voordat graafmachines deze buis konden plaatsen is er een flink stuk prachtig bos gekapt. En nu deze ecologische verbindingzone eindelijk klaar is, kunnen de dieren deze ecologische verbindingzone niet eens gebruiken omdat deze tunnelbuis structureel onder water staat. Verder is door deze tunnelbuis een flinke hobbel ontstaan op de weg; in de volksmond noemt men deze hobbel 'de springschans', omdat automobilisten die niet vol op de rem trappen worden gelanceerd. Dit mislukte project, deze niet bruikbare ecologische verbindingzone, heeft de belastingbetaler bijna één miljoen euro gekost, terwijl maar enkele tientallen meters verder al een bestaande tunnel lag, die ook onder de snelweg door loopt. Dit is maar één voorbeeld van één ecologische verbindingzone, en alleen al met dit voorbeeld is één miljoen euro belastinggeld weggegooid.

Met het voorliggende voorstel wil de gedeputeerde dat gemeenten nog maar 25% hoeven mee te betalen aan dit soort kansloze ecologische verbindingzones. De provincie betaalt wel. De aanleg van deze verbindingzones staat nu eenmaal stil omdat gemeenten deze kansloze ecologische verbindingzones ook niet belangrijk genoeg vinden. Maar om deze kansloze EVZ's toch te realiseren kiest deze gedeputeerde weer voor de makkelijkste weg. Hij gaat gewoon met nog hogere subsidies strooien. Tja, als GroenLinks één ding heel goed kan, is dat het geld van de belastingbetaler verbrassen. Geld dat ooit is opgebracht door hardwerkende Brabantse burgers wordt nu verbrast door een GroenLinkser uit Delft, die hier zelf geen één euro aan heeft meebetaald. Wel is de PVV blij dat er geld van het budget overblijft omdat bepaalde ecologische verbindingzones al gerealiseerd zijn, of omdat bepaalde stukken goedkoper kunnen worden gerealiseerd. Maar ga dit geld niet meteen stuk smijten. Ga er verstandig mee om. Laat dit geld terugvloeien naar de algemene middelen en draai hiermee gedeeltelijk, zoveel als mogelijk bijvoorbeeld, de verhoging van de provinciale opcenten terug. Laat de Brabanders nou ook eens meeprofiteren van een meevaller. De PVV heeft een amendement ingebracht en dat gaan wij in stemming brengen. Dan gaan we zien wat deze Brabantse partijen belangrijker vinden: goed bestuur, of dat de Brabanders ook een keer mogen profiteren. Of gaan ze kiezen voor een GroenLinkser die al het geld weer gaat rondsmijten?

Waar GroenLinks ook om bekend staat, is hypocriet gedrag. Wel ecologische verbindingzones aanleggen, zogenaamd voor vleermuizen, maar verderop wel windmolens plaatsen. De grootste slachting van vleermuizen vindt namelijk plaats bij windmolens. Het overgrote deel van de vleermuizen sterft zonder direct contact met de windmolen. Een vleermuis die in de buurt van een windmolen vliegt ondergaat een snelle daling van de luchtdruk, waardoor de longen van een vleermuis uitzetten. Als gevolg hiervan knappen kleine bloedvaatjes in de longen van de vleermuis. De vleermuis verdrinkt daarna in zijn/haar eigen bloed. Als dit college daadwerkelijk de vleermuizen wil beschermen, moeten ze nu stoppen met het bouwen van windmolens.

Voorzitter, afsluitend. In Brabant hebben we al honderden jaren vele prachtige ecologische verbindingzones. Dat zijn namelijk onze prachtige weilanden. Maar dit college is juist keihard bezig om de boeren weg te pesten zodat ze onze prachtige weilanden vol kunnen gaan zetten met zonneparken, windmolens en landschap ontsierende logistieke blokkendozen. De PVV doet hier niet aan mee, nu niet, nooit niet. Daarom zal de PVV tegen dit voorstel gaan stemmen.

Amendement A2: 'Geen verhoging subsidiepercentage EVZ's

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 31 januari 2020, ter bespreking van Ontwerpbesluit 41/19 B 'Aanpassingen in het EVZ-beleid';

besluiten:

'tot het vaststellen van een subsidiepercentage van 75% voor de gemeentelijke delen van de EVZ's'

te wijzigen in:

'1) tot het handhaven van het subsidiepercentage van 50%;

- 2) de middelen die vrij zijn gekomen na de actualisatie van de EVZ-opgave terug te laten vloeien naar de algemene middelen van de provincie’;

En gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV.”

Motie M5: ‘EVZ’s geen onderdeel van Natura 2000”

”Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 31 januari 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 41/19 ‘Aanpassingen in het EVZ-beleid’;

overwegende dat:

het ongewenst is om het Natura 2000-netwerk in Brabant te laten uitbreiden;

besluiten:

dat nieuw aan te leggen ecologische verbindingzones nooit onderdeel mogen uitmaken van het Natura 2000-netwerk;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV.”

De voorzitter: Ik dank de heer Boon. Dan is nu de Partij van de Arbeid-fractie bij monde van mevrouw Van Dijk aan het woord.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel voorzitter. Voorzitter. Bij ecologische verbindingzones denk ik even aan de biologietjes van de bijtjes en de bloemetjes en de weijtjes, de weijtjes die te groot en te ver en te bijzonder zijn, zodat de bijtjes de bloemetjes niet halen. Ik ben lid van een vrijwilligersclub die een boomgaard omhoog probeert te houden om de natuur weer te herstellen. Wij brengen onze bijtjes van een andere vrijwilliger terug naar onze weijtjes met de bomen, zodat we appels en peren hebben. Voor de PvdA is het daarom ook belangrijk dat we onze doelstellingen halen waarvoor de ecologische verbindingzones nodig zijn, namelijk het verbinden van natuurgebieden, zodat de bijtjes naar de bloemetjes in de andere weijtjes kunnen gaan en ook om de afgesproken versnelling uit het bestuursakkoord te realiseren, want ja: die bijtjes worden steeds minder en we hebben mekaar toch nodig daarvoor, al was het maar om een lekker appeltje te kunnen eten. Daarom: hoe sneller natuurherstel, hoe sneller de aanpak van de EVZ, hoe sneller ook wij verder kunnen gaan met de bijtjes en de weijtjes. En wij vinden het belangrijk dat er gebruik wordt gemaakt van de middelen die hiervoor staan.

Tot slot, voorzitter. Ik heb nog een vraag, en ik heb hem al een paar keer horen stellen: hoe andere partijen betrokken worden bij de nieuwe kaart en alle nieuwe ecologische verbindingzones en de herijking ervan. Maar ik wil u ook even vragen hoe u alle vrijwilligers die zo her en der spontaan allerlei EVZ’s hebben ontwikkeld, hierbij betreft en hoe u daar verder naar kijkt, en ook hoe u dat onder de aandacht brengt, vooral van kinderen, want het is hartstikke leuk om iets te weten over de bijtjes, de bloemetjes en de weijtjes.

Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Ik dank mevrouw Van Dijk. Dan nu de Partij voor de Dieren bij monde van de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Toen wij het voorstel kregen van het college, waren we blij verrast, want in het bestuursakkoord heeft de provincie aangegeven om de realisatie van de ecologische verbindingzones te versnellen naar 200 ha per jaar, en dat vinden wij een heel goed idee. Door een hoger subsidiepercentage, maar ook door een kostenstijging van het aantal hectares EVZ, kan het GOB met het budget van 91 miljoen euro geen 1775 ha aanleggen.

Iedereen weet dat. En dat wordt maar 1325 ha. En dat doen Gedeputeerde Staten om een budgetoverschrijding te voorkomen. Om zonder verhoging van het beschikbare budget de subsidieverhoging te bekostigen is een aanpassing van die uitgaven nodig. Dit zou haalbaar zijn zonder de ecologische waarde van het Natuurnetwerk Brabant aan te passen, maar is dat wel zo?

Veel partijen hebben het genoemd: er is een actualisatie geweest van de opgave 1992. Uit de beantwoording van onze technische vragen blijkt dat er geen overzicht is van EVZ's die gedeeltelijk functioneren en dat de actualisatie nog gaande is. Waterschappen en gemeenten zijn nog bezig met het beoordelen van de EVZ's, maar in het Statenvoorstel staat al wel dat bepaalde EVZ's kunnen verdwijnen. Wij stemmen dus in met de verwachte, of door GS gehoopte uitkomst van een actualisatie die nog niet eenmaal vast staat. Die gehoopte uitkomst van de actualisatie, te weten dat we met minder geld eenzelfde ambitie kunnen waarmaken, heeft een directe relatie met een inspanning om budgetoverschrijding te voorkomen. Voorzitter. Dat vinden wij geen goed idee als Partij voor de Dieren. Om deze reden willen wij vasthouden aan de oorspronkelijke plannen, omdat die wel gerealiseerd kunnen worden door de bijdrage te verhogen. Dat wijst de pilot ook uit. In ieder geval kunnen wij niet instemmen met dit voorstel, als daar geen no regret-optie aan is gekoppeld.

Voorzitter. Een budgetoverschrijding kun je oplossen door flink minder natuur te realiseren en daar zullen vast heel wat partijen voor zijn, maar dat kun je ook oplossen door gewoon meer in natuur te investeren. De Partij voor de Dieren, dat zal niemand verbazen, kiest voor dat laatste. Immers, natuur is een kerntaak van de provincie en niet van gemeenten. Wij hebben er begrip voor dat gemeenten geen miljoenen euro's op de plank hebben liggen met alles wat ze op hun bordje krijgen, bijvoorbeeld de jeugdzorg. En als we eerlijk zijn, hadden we dat waarschijnlijk ook helemaal niet mogen verwachten van gemeenten. Bij de provincie ligt het anders. Geld is niet het probleem. De vraag is niet of je het kúnt realiseren, maar of je het wílt realiseren. Voor dat antwoord kijk ik niet alleen naar één gedeputeerde, maar naar het hele college, en naar Provinciale Staten.

Voorzitter. Nog afgezien van alle ecologische vraagstukken die we hier hebben, hebben we gewoon behoefte aan veel en robuuste natuur. We vragen GS om bij de begrotingsbehandeling met een begrotingsvoorstel te komen om de door het voorstel dat nu voorligt ontstane tekort aan te vullen tot dat wat nodig is, en dat zal ongeveer 136,5 miljoen euro zijn.

Dank u wel.

Amendement A3: Behoud oorspronkelijke plannen EVZ

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 31 januari 2020, behandelend het Statenvoorstel 41/19 'Aanpassingen in het EVZ-beleid'; besluiten,

dat aan Ontwerpbesluit 41/19 B, het volgende beslippunt wordt toegevoegd:

- dat de oorspronkelijke 1.775 hectaren EVZ geheel worden gerealiseerd;
- Gedeputeerde Staten een begrotingsvoorstel doen om de door het voorstel ontstane tekorten aan te vullen tot € 136.500.000 (dan wel voldoende voor volledige realisatie).

Toelichting

De pilot in de periode 1 januari 2017 -1 juli 2019 heeft aangetoond dat realisatie van de EVZ's afhankelijk is van de hoogte van de bijdrage van de provincie. Het verhogen van de bijdrage van de provincie heeft tot gevolg dat er een tekort ontstaat op de begroting. Natuur is een kerntaak van de provincie en de doelstelling van de provincie is het stoppen van de achteruitgang van de biodiversiteit. Om deze doelstelling te behalen, is robuuste natuur een voorwaarde. De realisatie van robuuste natuur hangt direct samen met de grootte van natuurgebieden en de grootte van het natuurnetwerk. Het verkleinen van de hoeveelheid natuur heeft een negatief effect op de biodiversiteit en daarmee op de provinciale doelstelling.

Aangezien het subsidiepercentage wordt verhoogd en de doelstellingen voor de EVZ's ecologisch zijn onderbouwd, willen we vasthouden aan die oorspronkelijke plannen zodat deze met verhoogde bijdrage kunnen worden gerealiseerd.

Daar waar gronden reeds zijn ingericht (dubbelingen) worden deze gronden aangewezen als functie EVZ (bovenop de rol NNB), omdat daarmee het beschermingsregime is geregeld.

Tevens levert het realiseren van de oorspronkelijke plannen kostenvoordeel op in de zin van proceskosten, omdat (deels) benodigde procedures al zijn gevolgd.

De oorspronkelijke plannen staan al decennialang onverminderd vast; nu staan slechts het verhogen van het subsidiepercentage en het voorkomen van een budgetoverschrijding op de agenda. Met dit amendement houden we vast aan de oorspronkelijk plannen voor de EVZ's. Om die reden dragen we GS op om bij de begrotingsbehandeling met een begrotingsvoorstel te komen om de door het voorstel ontstane tekorten aan te vullen tot € 136.500.000 (dan wel voldoende voor volledige realisatie). Op deze manier kunnen alle 1775 hectaren EVZ met het verhoogde subsidiepercentage van 75% worden gerealiseerd.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren."

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Dan nu de Lokaal Brabant-fractie bij monde van de heer Van Pinxteren. Aan u het woord.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ja, voorzitter. Aanpassingen in het EVZ-beleid, een langlopend vraagstuk. Bestuursperiode 1999-2003. De coalitieafspraken is dat de EVZ gerealiseerd zal worden in die bestuursperiode. Dus in 2003 zou het klaar zijn. Dat er allerlei redenen geweest zijn om dit niet voor elkaar te krijgen, is duidelijk. Dat die EVZ er moet komen, is door andere partijen hier zonet ook al betoogd. Dat is ook duidelijk. De verbinding tussen die grote natuurgebieden is noodzakelijk. Volgens het voorstel dat nu voorligt zijn we gereed in 2028, oftewel 25 jaar later dan de in 1999 gemaakte afspraak. Het is geen verwijt overigens, maar veel meer hoe iets kan lopen en hoe praktijk en beleid met elkaar kunnen botsen. In alle perioden na de genoemde bestuursperiode van 1999-2003 waren Provinciale Staten overigens medeverantwoordelijk voor de opschuivende deadlines. Dat mag ook gerust gezegd worden. Een pilot, in 2017 gestart, gaf enige versnelling, maar nog steeds onvoldoende. Volgens de stukken is minimaal nog 1325 ha te realiseren en als de hertaxatie van de deskundigen, zoals waterschap, gemeenten, BMF en allerlei andere, tegenvalt, zou het gewoon 1775 ha kunnen blijven. Als die 450 ha minder waarop nu gerekend wordt alsnog gerealiseerd dienen te worden, hebben we als provincie bij de vaststelling van dit voorstel een financieel probleem, oftewel een financieel gat. Het risico is dan ongeveer groot, schrik niet, 32 miljoen euro aan gemeenschapsgeld, op basis van de sommetjes zoals die nu in het stuk staan en in de onderliggers. Geen klein bier, om het zomaar te zeggen: 32 miljoen euro risico gemeenschapsgeld.

Wat Lokaal Brabant niet begrijpt, is het volgende. Waarom is niet eerst afgewacht tot de diverse deskundigen hun werk afgerond hebben en de herinventarisatie hebben uitgevoerd, alvorens het subsidieregime definitief te veranderen? Als deze herinventarisatie nog enige tijd op zich laat wachten, waarom dan in 2020 niet gekozen om tijdelijk de pilot zoals die in 2017 is gestart, met de norm van 50 naar 75, door te zetten als pilot en daarna pas het definitieve besluit te nemen? In feite komt het erop neer dat de gedeputeerde ons nu een blanco cheque vraagt van 32 miljoen euro, want eenmaal dit besluit genomen en dit beleid ingezet, kan een tegenvallende inventarisatie leiden tot 32 miljoen euro meer uitgaven. Want wie gaat dan straks zeggen: ho, stop!, het budget is op en we kunnen niet meer verder? En ja, de gedeputeerde zal zeggen "dat doen we dan straks wel", alleen, het is wel een lange looptijd tot 2028 en wie staat dan de afspraak nog helder voor ogen die hier vandaag gemaakt wordt?

Lokaal Brabant wil heel graag dat er vooruitgang wordt geboekt op dit dossier; liever dit jaar nog meer dan 200 ha aangelegd dan de 200 ha waar men van uitgaat. Maar we willen wel duidelijkheid rond het

realiseren en binnen het afgesproken budget en de kaders die we met elkaar meegeven. Op dit punt kent dit voorstel onvoldoende onderbouwing en stellen wij voor om terug te gaan naar de situatie van de pilot van 2017, en die met een jaar te verlengen. Hooguit lopen we dan een risico van 4 miljoen euro in 2020, dat is nog te overzien, en dan kunnen we daarna definitief besluiten hoe we verder gaan.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Ik dank de heer Van Pinxteren voor zijn bijdrage. Dan nu de heer Vreugdenhil van de ChristenUnie-SGP-fractie.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Toen ik in 2007 Statenlid was, waren we al met dit vraagstuk bezig. In 2009 heeft de ChristenUnie-SGP-fractie toentertijd ook het voorstel ingediend om de bijdrage te verhogen aan gemeenten, om de aanleg van EVZ's mogelijk te maken. Daar hadden wij toentertijd drie belangrijke redenen voor, maar het waren wel redenen die vanuit het veld zelf, vanuit de gemeenten, kwamen. Eén: er zit een enorme onevenredigheid in het oppervlak, het aantal meters dat per gemeente aangelegd moet worden in de ecologische verbindingzones. Kijk bijvoorbeeld naar de gemeente Steenbergen, die een enorm aantal meters aan moet leggen, waarbij het niet reëel is dat zij voor de volledige kosten zou moeten opdraaien. We wilden die tegemoetkomen, om die daarin te helpen. Twee: met het aanleggen van de ecologische verbindingzone ben je er niet. Vervolgens zit er ook nog een heel beheer en onderhoud aan vast. Juist voor die gemeenten die ervoor kozen om dat aan te leggen met hulp van de provincie waren daarbij de financiële revenuen eigenlijk, om te zorgen dat in de toekomst dat beheer en onderhoud ook geborgd werd. En het derde punt: er bleek dat juist bij de combinatie van een natte en een droge ecologische verbindingzone een enorme robuustheid en effectiviteit van de verbindingen daarmee toenamen en daarom kozen wij ervoor – en het voorstel is hier in de Staten ook aangenomen – om dat budget te verhogen. Er is nog één element bijgekomen, voorzitter. Als wij nu kijken naar de gemeenten die dit daadwerkelijk gerealiseerd hebben, dan zien we dat met een groen-blauwe dooradering van zo'n 10% in agrarisch gebied de biodiversiteit enorm toeneemt, dat daarmee het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegelijkertijd enorm afneemt en het ook een heel goed vluchtgebied is voor juist de weidevogels.

Voorzitter. Wij zijn dus in beginsel positief over het voorstel dat hier ligt om een gerichte ondersteuning te geven aan die gemeenten. Maar het voorstel dat hier voorligt is wat mij betreft heel zwak onderbouwd. Eigenlijk is het alleen maar een financieel-technisch verhaal dat hier ligt en is het budget uiteindelijk leidend. De VVD-fractie heeft al gevraagd wanneer de gedeputeerde met een voorstel komt waar de uitwerking in zit, zodat we ook kunnen kijken hoe de uitwerking daadwerkelijk gericht wordt en of de euro's ook goed ingezet worden. Wat ons betreft is dat ook de enige manier. Je zult dit van onderop moeten doen, gericht op de vraagstukken die bij gemeenten leven en de aanpak die zij willen. We zullen dat samen ook met de waterschappen moeten doen, om te kijken waar we die koppelingen kunnen maken met de natte EVZ's, waarin mogelijk ook de waterberging meegenomen kan worden.

Voorzitter. Een laatste punt: het moet ook geborgd zijn dat het beheer van de ecologische verbindingzones ook naar de toekomst gaat gebeuren, want wij zien nu nog te vaak dat het eerste moment van maaien benut werd om uiteindelijk de hele ecologische verbindingzone plat te maaien, waarmee de ecologische revenuen ervan werden verminderd.

Voorzitter. Wij worstelen dus nog met het voorstel. Ik zou mij eigenlijk aan willen sluiten bij de vraag van de VVD-fractie aan het college wanneer die uitwerking komt en met elkaar te kijken of dat ook een uitwerking is die daadwerkelijk past bij het vraagstuk dat er leeft. Wat mij betreft kan het best zo zijn dat er dan gemeenten zijn die misschien wel honderd procent krijgen, omdat het veel beter past bij het vraagstuk dat er ligt, en andere gemeenten, een grote gemeente die het bijvoorbeeld zelf kan realiseren met beperkt oppervlak, nog steeds die vijftig procent. Die vraagstukken hadden we hier graag op tafel willen leggen en

ik daag het college eigenlijk uit om die uitwerking te maken. Misschien zou het dan goed zijn om dit voorstel op een later moment uiteindelijk tot beslissing te laten komen, maar de kwaliteit van de ecologische verbindingzones leidend te laten zijn boven de financiële component, wat nu lijkt in dit voorstel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil voor zijn bijdrage in de eerste termijn van de zijde van de Staten, die hiermee eindigt. Ik wil de gedeputeerde vragen of hij meteen in staat en bereid is op de gestelde vragen en opmerkingen te reageren en de twee moties en twee amendementen van een advies te voorzien. Dat is het geval. Het woord is aan gedeputeerde Grashoff.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Voorzitter, dank u wel. Alvorens op de specifieke vragen en bijdragen van de sprekers in eerste termijn in te gaan, even een klein stukje toelichting. We hebben inderdaad een lange geschiedenis met de realisatie van de ecologische verbindingzones, waarbij er behoorlijke schommelingen zijn geweest, ook in dat subsidiepercentage. Was het oorspronkelijk, rond 2010, nog 50%, het bleek al heel snel dat het niet van de grond kwam. Toen is het tijdelijk verhoogd naar 100% en toen ging het lopen. Nou, dat wil ik geloven: met 100% subsidie in de richting van gemeenten is de drempel voor gemeenten natuurlijk wel erg laag. Daarna is het weer verlaagd naar 50% en viel het weer helemaal stil. Vervolgens is in 2017 een experiment gedaan, voor twee jaar, op een percentage van 75%. Dat leverde op dat er in elk geval een behoorlijke mate van aanleg van EVZ's tot stand kwam, overigens niet zoveel als wij ons in het bestuursakkoord ten doel hebben gesteld. Je zou kunnen zeggen dat we met die 75% als het ware nog aan de krappe kant zitten als je het vanuit dat perspectief bekijkt, maar het was in elk geval blijkbaar een niveau waarop je op een goede manier met gemeenten on speaking terms bent over die realisatie. Uit die lange geschiedenis, waarbij de verschillende uitersten wel een beetje geprobeerd zijn, komt dit voorstel voort, 'sec' om te zeggen: jongens, we weten nu genoeg, zet dat percentage op 75%, doe dat ook niet eventjes, of weer opnieuw, als een soort experiment, want we wéten het, we weten dat 50% het niet wordt en we weten dat je soms lange tijd met gemeenten in gesprek bent voordat je van het allereerste plan tot realisatie komt – dat verhoudt zich ook slecht met die hele korte tijdshorizon. Hadden wij in het bestuursakkoord niet jaarlijks 200 ha als doelstelling geformuleerd, maar alleen voor dit jaar, dan zou je dat kunnen realiseren, maar eigenlijk moet je natuurlijk nu over de hele periode vooruit kunnen kijken. Vanuit deze lering is eigenlijk het vraagstuk niet zo heel ingewikkeld. Laten we het met die 75% doen, maar dan moeten we nog steeds onze stinkende best doen en zullen we inderdaad heel veel moeten doen om die gemeenten zo ver te krijgen om in dit volume, zoals wij het ons hadden voorgenomen, ook die EVZ's te realiseren.

De heer Gremmen heeft in zijn bijdrage opgemerkt: ja, maar wacht even, we hebben de EVZ-opgave nog niet geheel in beeld. Dat klopt: er is een actualisatie die nu loopt. Dat neemt niet weg dat wij natuurlijk als eerste grofweg door de hele EVZ-kaart hebben gekeken en op basis daarvan een eerste analyse hebben gemaakt van: levert dit nu een financieel probleem op of niet? Daaruit is gebleken dat er een behoorlijk achterhaalde kaart ligt van de EVZ's. Zonder dus op elk individuele EVZ te kunnen ingaan, kunnen we over het geheel genomen de stelling aan dat we grosso modo straks met een verkleinde opgave terug kunnen komen en dat dus het hogere subsidiepercentage per eenheid uiteindelijk voor een belangrijk deel zal wegvallen tegen een lagere opgave. Als je dat precies wilt weten, moeten we wachten tot het najaar. Maar het is wel van belang dat we weten dat we de 75% nodig hebben en we weten ook – en dat is een afspraak uit het bestuursakkoord die ik hier nog maar eens een keer zal herhalen, daar werd ook naar gevraagd –: wij gaan niet vanuit GS komen met een aanvullende claim op de begroting voor natuurmiddelen. We zullen het binnen de beschikbare middelen voor natuurontwikkeling oplossen. In de kern betekent dat allereerst het oplossen binnen de daarvoor nu begrote middelen voor EVZ's, en ik verwacht dat we daar ook ongeveer uit gaan komen. In het uiterste geval zou je nog binnen de

natuurmiddelen kunnen kijken of er een zekereerschikking zou kunnen plaatsvinden, maar ik hoop dat dat niet nodig is. Aan de andere kant is het belangrijk dat we ook aangeven dat dit een belangrijke actie is om juist tot een efficiëntere besteding van de middelen te komen. Deze actualisatie is met een kaart van bijna 30 jaar oud echt nodig. De situatie is veranderd, inzichten zijn op een aantal punten veranderd en we kunnen ook vaststellen dat in de sommetjes die ooit gemaakt zijn ook wel bijzondere dingen zaten: dat bepaalde EVZ's zijn meegerekend waar eigenlijk niet, of nauwelijks, investeringen voor nodig zijn. Dus die actualisatie, die herijking, betekent dat we efficiënt en effectief onze middelen gaan inzetten en het gaan doen met de middelen die we hebben. Daarbij benadruk ik dat het van belang is dat we dat nu echt voor deze bestuursperiode kunnen uitzetten, daarop ook onze communicatie met gemeenten kunnen richten en er ook voor kunnen zorgen dat we meerjarig met elkaar afspraken kunnen maken over planning, zaken in gang kunnen zetten en niet weer met een soort stop en onzekerheid aan het eind van het jaar zouden moeten gaan werken. Dat is de reden waarom er nu geen aanleiding is om te zeggen: we verlengen alleen maar het experiment met een jaar, en hebben dan weer onzekerheid, maar gaan nu echt de zet doen om het voor deze bestuursperiode te doen, onder de conditie "geen extra natuurgeld".

De motie die is ingediend door de fracties van D66 en VVD, die ons oproept om daarnaast ook naar andere alternatieven te kijken om gemeenten hun verantwoordelijkheid te laten nemen, daar kan ik mee uit de voeten. Het zat al in mijn bijdrage dat het nodig zal zijn om de gemeenten zeer actief te benaderen en ook op enigerlei wijze met hen mee te denken over hoe je dit nu verder aanpakt en oplost. Daar zit, denk ik, ook echt een belangrijk deel in van hoe we het moeten realiseren, want alleen met die 75% zullen we het nog niet eens redden.

De **voorzitter**: Mag ik daaruit concluderen: geen bezwaar?

De heer **Grashoff** (GS, GL): Er is geen bezwaar tegen deze motie. Ik zeg er nog één ding bij: de primaire verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming, inclusief de soortenbescherming, dus ook inclusief de aanleg van deze voorzieningen, ligt bij de provincie. Theoretisch gezien zouden we overigens met aanwijzingen, of met provinciale inpassingsplannen, ook harder instrumentarium kunnen gebruiken om gemeenten die evident niet zouden willen, te dwingen mee te werken. Ik vind dat niet chic, ik zou dat bij voorkeur niet doen, ik heb ook het gevoel dat dat niet bedoeld is met de uitnodiging in deze motie, maar wel even om het palet te schetsen: ik zal op verzoek van de indieners van de motie, mocht die worden aangenomen, dit graag onderzoeken op korte termijn en zorgen dat we ze ook inzetten die middelen.

Voorzitter. Hiermee heb ik een paar thema's behandeld die bij heel veel van de sprekers tevoorschijn komen. Een vraag die van de andere kant met name door de heer Swinkels, door mevrouw Van Kessel, door de heer Ludwig en ook door de heer Van der Wel in sterke mate naar voren is gebracht, is: ja, maar leidt dit niet minder natuur en hoe gaan we daar dan mee om? De essentie van het EVZ-beleid is niet de hectaren die we aanleggen, maar het doel is de migratie te bevorderen tussen die natuurgebieden. Dus in essentie stel ik mij namens GS op het standpunt dat we iets wat in dat kader niet nodig is, ook niet zouden moeten hoeven uitvoeren. Als dan de vraag komt "ja, maar betekent dat niet dat we kansen laten liggen voor het ontwikkelen van natuur?", dan zou mijn antwoord zijn: we hebben nog een enorme opgave, we hebben nog meer dan 6000 ha te verwerven gronden voor de ontwikkeling van het natuurnetwerk. Dát is de opgave en ook in de Bossche strategie wordt weer een versnelling en intensivering van stukken natuurontwikkeling bepleit. Dus zou dit dan uiteindelijk in hectaren een verlies aan natuurwaarden zijn? Nee, we hebben daartegenover een enorme ambitie staan en ook een enorme opgave in het realiseren van het natuurnetwerk - een opgave die kwantitatief vele malen groter is dan het eventuele verlies, als je het in hectaren zou willen zien, van ietsjes minder aanleg van ecologische verbindingzones. Ik zou heel graag willen dat we ons daar dan op concentreren. Dat neemt niet weg dat ik graag in het najaar met een

Statenmededeling terugkom om gewoon aan u te laten zien wat het resultaat is, want dan kan er van twee kanten tegen aangekeken worden, namelijk: kan ik u overtuigen – het is in principe een GS-bevoegdheid, maar ik ga er graag over in gesprek met de Staten – dat wij niet te veel dingen zijn gaan schrappen – dat zullen we dan overigens aan indieners van zienswijzen en zo ook wel merken, want natuurorganisaties zitten natuurlijk als een bok op de haverkist op dit punt, maar zitten positief in het proces – , hebben we nou genoeg gedaan, of hebben we niet te veel gedaan? Dat betekent dat er ook inhoudelijk door uw Staten meegedacht kan worden over de uitwerking van dit beleid. Ik denk dat er – en dat zeg ik ook in de richting van de heer Swinkels – op dat moment een prima mogelijkheid is voor de Staten om desgewenst daarop bij motie of wat dan ook een richting te geven, als u het gevoel zou hebben dat er dan onverantwoorde dingen gebeuren.

Daarmee denk ik dat ik in de kern het overgrote deel van de bijdragen heb gehad, zonder ze heel specifiek na te gaan. Ik wil nog even ingaan op de opmerkingen die door de heer Stoop van het CDA zijn gemaakt over de zorgpunten van de waterschappen. Wij werken nauw samen met de waterschappen bij de realisatie van de EVZ's. Met name de natte EVZ's gaan niet in subsidiepercentage omhoog, maar daar ligt ook geen vraag van de zijde van de waterschappen. De kwesties die hier aangedragen zijn vind ik waardevolle zaken. Het inzetten van het grondruilinstrument: ja, dat doen we, maar ik wil best nog eens even kijken, eventueel ook in het kader van de uitvoering van de motie van D66 en VVD, of je dat nog actiever kunt doen. Dat is ook een vorm van meedenken met gemeenten: hoe kun je bevorderen dat die gronden ook, en graag in enig vlot tempo, beschikbaar komen? Want de beschikbaarheid van gronden zou uiteindelijk wel eens de meest in de tijd beperkende factor kunnen zijn. Ik heb met waardering de opmerkingen aangehoord en, ja, die nemen wij mee.

Voorzitter. Daarmee kan ik een aantal andere moties...

De voorzitter: Het betreft één motie, en die heeft intussen een ander stuknummer gekregen, vandaar dat ik het even meld: 5A, met een technisch betere formulering, namelijk "dragen GS op" in plaats van "besluiten". Daarnaast zijn er nog twee amendementen.

Motie M5A: 'EVZ's geen onderdeel van Natura 2000'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 31 januari 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 41/19 'Aanpassingen in het EVZ-beleid';

overwegende dat:

het ongewenst is om het Natura 2000-netwerk in Brabant te laten uitbreiden;

dragen GS op:

dat nieuw aan te leggen ecologische verbindingzones nooit onderdeel mogen uitmaken van het Natura 2000-netwerk;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV."

De heer **Grashoff** (GS, GL): Motie 5A vraagt ons uit te spreken dat de nieuw aan te leggen ecologische verbindingzones nooit onderdeel mogen uitmaken van het Natura 2000-netwerk. Laat duidelijk zijn: het is niet de bedoeling deze EVZ's onder een Natura 2000-vlag te brengen. Dat zou ook erg onlogisch zijn en ik denk ook niet dat ze daarvoor in aanmerking zouden komen, ook gezien de eisen die er door de Europese Unie en de nationale overheid aan worden gesteld. Het is dus hoogst onwaarschijnlijk. Als je mij nu vraagt of je moet uitspreken dat iets nooit een keer aan de orde zal zijn, dan lijkt mij dat eigenlijk een beetje zwaar instrument, maar ik zeg u toe dat we niet een proces in gaan zetten van het opwaarderen van EVZ's naar Natura 2000-gebieden. Dat betekent overigens ook, en daarmee beantwoord ik ook nog dié vraag, dat er geen verzwaring van de discussie rondom stikstofbelasting optreedt, want de

stikstofbelastingvraagstukken zijn in formele zin regelgevingstechnisch gekoppeld aan Natura 2000 en daar is hier geen sprake van.

De **voorzitter**: En uw oordeel over deze motie?

De heer **Grashoff** (GS, GL): Mijn oordeel over de motie zou zijn: ontraden.

Amendement A3 van de Partij voor de Dieren koppelt aan het besluit om een subsidiepercentage aan te passen eigenlijk een besluit waarvan ik mij afvraag – maar dat is volgens mij meer ter beoordeling aan de griffie – of het überhaupt technisch op die manier een amendement genoemd kan en mag worden, want het raakt niet aan een wijziging van het voorstel als zodanig, maar voegt er iets aan toe wat overigens volgens mij in formele zin, in de bevoegdheidsverdeling tussen GS en PS, niet aan PS is. Ik ben geen formalist, maar ik denk dat een amendement moet kloppen, dus die vraag leg ik wat dat betreft even terug. Inhoudelijk zou ik dit willen ontraden. Het gaat er nu juist om efficiënt en effectief met de middelen om te gaan en ik heb al aangegeven dat, als het gaat om de hectaren-vraag, de opgave die wij hebben in de richting van de realisatie van het natuurnetwerk een veelvoud is van het eventueel in hectaren te meten verlies van deze ecologische verbindingzones. Dus ik ontraad dit amendement.

Dan heb ik amendement A2 van de Partij voor de Vrijheid, dat zegt: handhaven van het subsidiepercentage van 50% en de middelen die vrij zijn gekomen na de actualisatie terug laten vloeien naar de algemene middelen van de provincie. Voorzitter, hier zitten twee kanten aan. Het handhaven van het subsidiepercentage is niet een amendement, maar gewoon afwijzing van het voorstel, want het voorstel behelst nu juist verhoging van dat subsidiepercentage. Dat is denk ik ook niet een juist gebruik van het amendement, om heel eerlijk te zijn. Inhoudelijk snap ik de opvatting van de PVV heel goed, maar zij kan dit tot uitdrukking brengen door gewoon tegen het voorstel te stemmen. Het lijkt me niet logisch dat in een amendement te doen. En voor de middelen die daarbij vrij komen gelden algemene financiële spelregels: eventueel vrijvallende middelen vloeien onder alle omstandigheden terug naar de algemene middelen, waarmee het weer aan het begrotingsrecht van PS is. Ik zou de PVV eigenlijk willen vragen: is het niet verstandig dit amendement in te trekken? Anders moet ik het ontraden.

Daarmee ben ik aan het eind van mijn betoog.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik merk op dat er even beraad is geweest over amendement 3. Dat is juridisch correct.

Dan zijn we nu aan de tweede termijn, indien daaraan behoefte bestaat. Mijnheer Heijmans?

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik zou u toch ook even willen vragen naar het andere amendement te kijken. Naar mijn idee zou je dat officieel een destructief amendement moeten noemen, omdat het het voorstel ongedaan maakt. Ik zou u willen vragen daar even naar te kijken.

De **voorzitter**: We zullen ernaar kijken. Staatsrechtelijk is de term die u gebruikt in ieder geval niet aan de orde, die bestaat niet, maar materieel zullen we het even bekijken en dat kan ook in tweede termijn nog even uitgesproken worden. Dan is nu de tweede termijn aan de orde. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank voorzitter, en dank aan de gedeputeerde voor zijn toezegging dat er geen extra geld komt voor natuur en dat het binnen het bestaande budget wordt opgelost. Daarbij nog wel een vraag, en die is meer procedureel: is het in het proces met de gemeenten zo dat de gemeente die het eerst komt ook het eerst maalt, of hoe gaat dat proces in zijn werk? Want op een gegeven moment is misschien het budget op...

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): De VVD noemde het in de eerste termijn al uitdrukkelijk, en nu alweer: geen geld naar natuur. Ik vraag me af waar de VVD bang voor is. Bent u bang voor biomassa's? Wat is uw angst voor natuur?

De **voorzitter**: Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Angst voor natuur? Ik weet niet waar u dat vandaan haalt. Ik begon mijn bijdrage niet voor niks met de opmerking dat we in Brabant heel veel mooie natuur hebben waar ik, maar ook de rest van mijn fractie, graag in vertoef. Hier gaat het erom dat we een bepaalde opgave hebben met een bepaald budget en wij vinden gewoon, ook vanwege prudent overheidsbeleid en overheidsfinanciën, dat het binnen de bestaande opgave, binnen de bestaande budgetten, moet kunnen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, de gedeputeerde haalde het ook al aan: die kaarten zijn 30 jaar oud. Volgens mij heeft u ongeveer al die tijd wel in het college gezeten. Toen waren de afspraken: we gaan gewoon een netwerk, een natuur, realiseren voor Brabant, daar was iedereen het over eens. En nu zegt hij: ja, maar als het meer kost, dan gaan we het niet doen. Dat doen we toch ook niet bij wegen? Als het volgend jaar duurder is dan vandaag, gaan we toch ook niet zeggen: we schrappen de weg?

De **voorzitter**: Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dat heeft te maken met prioriteiten. Een euro kun je maar één keer uitgeven en wij besteden die inderdaad liever aan wegen dan aan natuur; daar heeft u helemaal gelijk in.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog, meneer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Over de kaarten wil ik nog zeggen: gedane zaken nemen natuurlijk geen keer, maar een kaart gebruiken die ouder is dan ikzelf ben vond ik best wel schokkend, om dat te ondervinden. Ik hoop ook dat de komende kaarten, die aan het einde van dit jaar geactualiseerd zijn, niet weer 30 jaar op de plank liggen zonder dat die aangepast worden. Laten we ervoor zorgen dat die vaker geactualiseerd worden.

Daarnaast vroeg de gedeputeerde nog naar aanleiding van onze motie of het dan ook de bedoeling was om met een PIP de gemeente te gaan dwingen om EVZ's aan te leggen. Nou, dat is absoluut niet de bedoeling wat ons betreft.

Daarnaast zijn nog een aantal vragen niet helemaal, of niet afdoende, beantwoord, en dat is met name..., ah ik zie een interruptie...

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Ik ben heel blij dat de VVD zegt dat het middel 'dwang' nooit gebruikt mag worden bij gemeentes om EVZ's aan te leggen. De PVV kondigt nu al aan dat wij met een motie gaan komen om dit ook vast te leggen. We hebben nog een motie uitgebracht. Bij de commissievergadering, en nu weer, zegt de gedeputeerde dat de EVZ's nooit onderdeel gaan uitmaken van de Natura 2000-

gebieden. Nu vraag ik: kan de VVD leven met de zekerheden die de gedeputeerde geeft, of heeft de VVD, net zoals de PVV, meer zekerheden nodig om dit echt vast te stellen? Want ik neem aan...

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ik wilde daar in het vervolg van mijn betoog nog even op terugkomen, want mijn fractie is nu eigenlijk een beetje in verwarring gebracht door de uitspraken van de gedeputeerde. Een paar weken geleden, in de informatiebijeenkomst, zei hij inderdaad dat het niet aan de orde is, dat de EVZ's Natura 2000 gaan worden, maar nu heeft hij toch bezwaar tegen de motie die u indient. Dus ik wil nogmaals de gedeputeerde vragen: hoe zit dit nu? Is het nu duidelijk dat het geen Natura 2000 wordt, of is er toch een kans dat het dat wordt, en wat gaat de gedeputeerde er dan aan doen om te voorkomen dat het Natura 2000 wordt?

De **voorzitter**: Oké. Van der Wel, interruptie.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Zowel in eerste als in tweede termijn noemt de VVD dat onteigening niet aan de orde kan zijn. Maar aan de andere kant zegt u: je kunt een euro maar één keer uitgeven. Als dit nu de meest efficiënte manier is om onze doelen te bereiken, waarom bent u daar dan tegen?

De **voorzitter**: Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ik denk dat je in gesprek met gemeenten en met eigenaren tot een goede oplossing moet kunnen komen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter. U was er toch bij, bij de discussie, en u heeft van de pilot gehoord dat dat niet het geval is. Er zijn mensen die gewoon geen afstand kunnen of willen doen, ook al staat het al 30 jaar vast, van hun grond en die niet gaan meewerken. Als dat zo was, dan was het al gerealiseerd. En dan denk ik: na 30 jaar mag de provincie best wel eens wat meer dwang inzetten. Maar u zegt: nee, als het meer geld kost, dan doen we maar heel lang erover.

De **voorzitter**: Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Nou, als het een laatste redmiddel is, dan kan het altijd overwogen worden, maar de gedeputeerde vroeg of wij met onze motie, die door D66 en onszelf is ingediend, bedoelden dat we dan het PIP als een manier gingen inzetten om deze aanpak te versnellen, en dat is niet de intentie van de motie. Als laatste redmiddel zou het eventueel kunnen, maar ik denk dat het goed is om te constateren dat het niet de eerste intentie is van een provincie om te gaan onteigenen.

De **voorzitter**: Ludwig, interruptie.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank voorzitter. In mijn bijdrage had ik het ook over 'road kill', dus op het moment dat er ergens een weg komt, dat ook soorten dood daarvoor gaan. Want we kunnen geld steken in EVZ's, maar als we vervolgens wegen gaan aanleggen en daar worden soorten door geraakt, dan zijn we niet prudent met de financiële middelen om aan het gaan, en dat vindt u volgens mij veel belangrijker.

Dus ik was benieuwd of de VVD het ook belangrijk vindt om bij aanpassing van bestaande wegen, of bij nieuwe wegen, heel goed te kijken naar migratie van soorten, en dat, als soorten geraakt worden, we daar maatregelen voor treffen.

De **voorzitter**: Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ik denk dat je altijd rekening moet houden met omgevingsfactoren en volgens mij gebeurt dat nu ook al bij de aanleg van wegen, maar ook bij andere ontwikkelingen. Dus ik denk dat het helemaal geen probleem is.

De **voorzitter**: Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ik vind het wel mooi in ieder geval dat de VVD er positief tegenover staat, want het rapport uit 2017 laat wel een aantal punten zien die we kunnen verbeteren. Zo worden bestaande voorzieningen niet goed onderhouden en wordt er soms ook niet gekeken naar "wat kunnen we nou met die soorten gaan doen?".

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Ludwig** (GL): Dus dan ben ik benieuwd of daar bij de aanleg, en zeker bij het ontwikkelen van nieuw beleid, nog extra de nadruk op wordt gelegd.

De **voorzitter**: Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ik denk dat het niet nodig is om hier extra de nadruk op te leggen, want volgens mij gebeurt het al. Alle gedeputeerden zijn hier hard mee aan de slag.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. De hypocrisie spat ervan af bij de heer Ludwig. Deze meneer heeft zelf een aantal weken geleden tegen onze motie gestemd om geen windmolens in natuurgebieden aan te leggen, windmolens waarvoor halve bossen gekapt moeten worden en die vele jaren vele slachtoffers maken, waaronder de 70 diersoorten die hij probeert te beschermen met EVZ's. Nu probeert hij hier heel hypocriet te doen...

De **voorzitter**: Reactie Ludwig, en dan gaan we verder.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, voorzitter, ik ben blij dat ik door de PVV veelvuldig word genoemd, ook in eerste termijn. Het blijkt een soort obsessie te zijn voor de PVV, maar goed, nu even inhoudelijk op de vraag. Op het moment dat je serieus de biodiversiteit wilt beschermen, zijn er toch een aantal andere factoren die veel meer bijdragen. Ik noem bijvoorbeeld autowegen. 'Road kill' is een veel grotere factor voor de soorten die erdoor worden geraakt, of de ramen daarvoor. Dus ik zou heel goed willen vragen aan de PVV om nog eens goed te kijken naar het ecologisch onderzoek, even te kijken wat de factoren zijn die bijdragen aan eigenlijk sterfte, en om daarom...

De **voorzitter**: Een buitengewoon interessante thematiek, alleen vandaag niet aan de orde! Gremmen vervolgt zijn betoog.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja voorzitter, ik was gebleven bij het punt dat er nog een aantal vragen uit de eerste termijn openstaan. Het gaat met name over de pilot. Wij vroegen ons af in eerste termijn wat de reden is om dan nu niet de pilot door te zetten, maar meteen een beslissing te nemen, terwijl nog niet alle informatie op tafel ligt. Ik zou daar graag toch nog net iets meer uitleg over willen van de gedeputeerde. En het punt over economie en natuur en de verbindingen tussen de ecologische en de wat ons betreft economische verbindingzones. Daar ben ik ook wel benieuwd naar, hoe de gedeputeerde daarnaar kijkt. Tot zo ver.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Gremmen. Rutjens, Forum voor Democratie, behoefte aan een tweede termijn? Ja. Ga uw gang.

De heer **Rutjens** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. We zijn in ieder geval erg verheugd over de woorden van de gedeputeerde, dat hij in ieder geval, laten we het zo zeggen: geen intentie heeft dat de EVZ's de Natura 2000-problematiek gaan verergeren. Een bevestiging zou fijn zijn, maar de intentie is er in ieder geval blijkbaar niet.

We hebben geen antwoord gehad op onze vraag waarom er nu haast wordt gemaakt met dit nieuwe beleid, in plaats van dat we wachten op de EVZ-kaartjes en de implicaties daarvan. Een pas op de plaats zou gepast zijn en een pas op de plaats is ook nodig door iets nog veel belangrijkers, Statenleden. Mede door het demissionaire karakter van het college van Gedeputeerde Staten lijkt het ons niet passend om beleid te baseren op een inmiddels voormalig bestuursakkoord. Verder vergt nieuw of veranderend beleid duidelijke provinciale kaders en wij roepen opnieuw op tot een bredere discussie over demografische ontwikkelingen in onze provincie, benutting en inrichting van ons landschap, en een discussie daarvan die de uitkomsten van beleid zou kunnen aansturen.

De **voorzitter**: Interruptie Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja voorzitter, even bij interruptie. Ik wil toch even benadrukken dat het bestuursakkoord nog steeds staande is en dat het college niet demissionair is.

De **voorzitter**: Rutjens.

De heer **Rutjens** (Forum voor Democratie): Dat is een interessante opvatting. We kijken naar de krant, daar lezen we dat het bestuur gevallen is, er zijn verkenningen aan de gang met allerlei partijen, er zijn twee verkenners benoemd. In ieder geval lijkt me dat toch zeker een demissionair karakter aan te duiden.

De **voorzitter**: Het is goed dat we allemaal kranten lezen...

De heer **Rutjens** (Forum voor Democratie): Ook internet!

De **voorzitter**: Ook internet. Maar handboeken staatsrecht zijn misschien ook nuttig. Ik vraag u nu verder te gaan met uw betoog.

De heer **Rutjens** (Forum voor Democratie): En daarom stellen wij ook voor om dit voorstel aan te houden. Wachten dus totdat er weer wel een volwaardig, niét demissionair bestuur is. Wij roepen dan ook partijen op in hun tweede termijn zich daarover uit te spreken.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Rutjens voor zijn bijdrage. De CDA-fractie, behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. De SP-fractie? Ja, de heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Ik twijfelde heel even, voorzitter, of ik nog het woord moest nemen, maar het leek me, misschien bijna in herhaling vallend, toch nog even op de scherpte van "waar hebben we het nu precies over?". Naar mijn stellige indruk hebben we hier te maken met een aanpassing van bestaand beleid. We hoeven het hier niet te hebben of EVZ's wel of niet zinvol zijn. Dat is bestaand beleid, hebben we met elkaar afgesproken, en bovendien zijn we verplicht om EVZ's te realiseren, zijn er ook kwaliteitskaders omheen gezet. Dus we kunnen hier heel lang met elkaar debatteren over hoe en wat, maar dat zullen we ook wel met elkaar moeten doen. Het gaat om een versnelling met bestaande middelen. Dus ik zou voorstellen dat we dat kort houden.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Swinkels. Dan kijk ik naar de fractie van D66. Behoeft een tweede termijn? Ja. Mevrouw van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voorzitter, dank. In eerste termijn heb ik de gedeputeerde nog niet gehoord over onze vraag met betrekking tot de burgerinitiatieven op de EVZ-trajecten. D66 maakt zich zorgen over de zichtbaarheid van deze regionale initiatieven. Hoe gaat de gedeputeerde zorgen dat de burgerinitiatieven goed in beeld zijn bij de provincie en, ook niet onbelangrijk: hoe neemt hij de Staten hierin mee?

Verder nog een vraag over de tijdspaden, maar dan vanuit een andere insteek dan de collega van Forum. In het onderzoeksrapport uit 2017, waarin de zeventien doelsoorten zijn benoemd, wordt aangegeven dat van verschillende bijensoorten bijvoorbeeld nog onvoldoende verspreidingsgegevens, of populatiegegevens, beschikbaar waren om tot een goede inschatting te komen voor deze soorten, dit terwijl pas in 2022 een actualisatie zal plaatsvinden van de lijst van prioritaire soorten. Nu linkt dit ook aan de inrichting van de EVZ's. Wat dat betreft lopen deze twee tijdspaden een beetje langs elkaar heen. Kan de gedeputeerde vertellen hoe hiermee rekening gehouden wordt bij het opstellen van de kaarten, of hoe deze paden op elkaar afgestemd worden?

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van Kessel. Ludwig, GroenLinks, behoefte aan een tweede termijn? Ja, Ga uw gang.

De heer **Ludwig** (GL): Dank voorzitter, en dank ook aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Er zijn nog wel een aantal vragen van mij blijven liggen – maar ik zie de gedeputeerde al knikken –, met name over het rapport van bureau Zet uit 2017 over het ontsnipperingsbeleid. Want waar we het over hebben ook is kijken hoe we soorten met elkaar kunnen laten migreren, dus om die populatieontwikkelingen te voorspoedigen. Daar zou ik graag nog antwoord op willen hebben. Ik heb ze eventueel nog op schrift, mocht dat vergeten zijn. Ik ben ook blij met in ieder geval de toezegging dat er een Statenmededeling komt in het najaar, om het dan met elkaar hierover te hebben. Dus mochten er dan nog punten aan de orde komen, dan is dat ook een moment om met elkaar van gedachten te wisselen. En toch heel even ingaand, want ik werd uitgedaagd door de collega van Forum, over "moeten we dit nou gaan aanhouden?" Volgens mij, en daarom is ook de naam van Forum voor Democratie, hebben we een mooi democratisch proces nu voorliggen. Volgens mij gaan we nu onze gedachten opmaken over het voorstel en er zo over stemmen. Dus: hoe democratisch wil je het hebben?, zou ik eigenlijk tegen Forum willen zeggen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Ludwig. Dan kijk ik naar de PVV-fractie. Behoeft er een tweede termijn? De heer Boon. Aan u het woord.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik heb een aantal punten. Ik ga proberen het binnen de spreektijd te doen. De PVV is wel teleurgesteld in de houding van de gedeputeerde. In de commissies was hij heel uitgesproken, dat de EVZ's nooit bij het Natura 2000-gebied betrokken zouden gaan worden. Dan doen wij onze democratische plicht door een motie in te dienen, en dan ontraadt hij deze motie. Dat vinden wij jammer, want bij veel gemeenten, burgers en boeren speelt wel degelijk deze angst. Wij vinden: de gedeputeerde heeft een duidelijke uitspraak gedaan, nu moet hij ook boter bij de vis leveren. Ditzelfde geldt, omdat de gedeputeerde net liet vallen dat hij ook dwang kan gebruiken bij gemeentes. Hij wil dat niet doen, maar voor de PVV: wij willen wel meer zekerheden. Dus wij willen dat ook vastleggen via een motie. Daar willen we ook een reactie op. We hebben gezien bij een vorige gedeputeerde dat gemeentes weinig rechten hebben, dat deze provincie eroverheen dendert, en dat willen wij niet bij EVZ's zien gebeuren.

Wat wij verder jammer vinden, is de rol van de gedeputeerde, waar wij duidelijk naar gevraagd hebben: die is niet beantwoord. Als deze gedeputeerde de EVZ's niet aan de gemeentes verkocht krijgt, dan moet hij ze beter verkopen; dan doet hij niet genoeg zijn inzet en niet genoeg zijn verkoopschappen doen. Want het is wel heel makkelijk om geld van de belastingbetaler, wat niet van hem is, waar hij nooit een cent aan meebetaald heeft, om dat weer rond te gaan strooien als GroenLinks-sinterklaas. Dat willen wij niet. Als hij dat wil, dan staat er een budget voor en dan gaat hij daarmee aan de slag. Handen uit de mouwen. Ik weet: dat is niet de stijl van GroenLinks, maar wel de stijl van de PVV, en we hopen dat hij die een keer wil overnemen.

Voorzitter, tot zover.

Motie M6: Gemeenten en EVZ's

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 31 januari 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 41/19 'Aanpassingen in het EVZ-beleid';

dragen GS op:

dat door de provincie nooit het middel van dwang ingezet mag worden richting gemeenten bij het aanleggen van de EVZ's;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV."

De **voorzitter**: Dan de Partij van de Arbeid. Geen tweede termijn? De Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel. Ja.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor de reactie. Ik constateer toch dat er vooral een financiële blik is op dit moment op natuur. Ik begrijp dat de essentie van de EVZ's niet het aantal hectaren is, maar het aantal soorten: of het geschikt is voor die soorten. Daar kan ik me wel in vinden met de gedeputeerde. Dat vinden we ook niet het probleem. En de gedeputeerde geeft ook aan dat we nog een enorme opgave te doen hebben met z'n allen: 6000 hectaren. Dat is inderdaad een enorme opgave en de vraag ligt voor of we überhaupt voldoende budget hebben voor die opgave, want in het verleden waren er al wel twijfels, dus er zal waarschijnlijk uiteindelijk toch wel geld bij moeten.

Voorzitter. De gedeputeerde geeft aan: kan het dan ietsjes minder? Ja, ik vind dat wel een understatement, want 500 hectaren minder realiseren op 1775, is een derde, en dat vinden we niet 'ietsjes minder', dat vinden we echt wel een aanslag op de natuur.

Maar ik hoor ook positieve geluiden, voorzitter. Ik hoor toch de VVD zeggen dat ze niet tegen natuur zijn – nou, dat is fijn om te horen –, maar wel tegen geld voor natuur. Daar moeten we dan maar eens een keer over praten met z'n allen, want er ligt echt een opgave voor ons allemaal. En ik hoor de VVD zeggen dat dwang wel aan de orde kan zijn, en ik denk dat het ook soms wel nuttig is. Wij zijn ook niet tegen dwang. Wij willen geen enkele eigenaar zijn grond ontnemen en wij hebben ook gepleit om ook eens buiten het Natuurnetwerk Brabant te gaan kijken om die natuur te realiseren. Voor ons is die kaart niet vastomlijnd.

Voorzitter. Ik hoor PvdA, GroenLinks, D66 eigenlijk vertellen dat we aan de dieren moeten denken, aan de bijen onder andere, en dat heeft dus niets met de EVZ's te maken, maar wel met robuuste natuur en wel met heel veel natuur. Ja, natuurlijk zitten ze ook in een EVZ, maar als je 500 ha minder hebt, heb je wel minder bijen. Dus daar wil ik ze wel even aan herinneren, wat hier dan voorligt. En ik ben blij met het initiatief/het verhaal van de SP, want wij denken er precies zo over. Als we dan al hier hectaren minder gaan realiseren, dan hebben we wel dat we van EVZ naar..., ja, naar wát eigenlijk gaan? Daarom hadden wij een motie, en die hebben we nu ook ingediend, want wij vinden dat natuur wel degelijk een kerntaak is van de provincie en we hebben ons als doel gesteld om die achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. Dat gaat niet lukken als we minder natuur hebben. Het heeft echt een negatief effect op de biodiversiteit en op onze provinciale doelstelling. Het verbinden van natuurgebieden via het Natuurnetwerk Brabant is ook een kerntaak, en die kunnen we dan zo wel realiseren misschien, maar 500 ha minder vinden we niet acceptabel. Dat komt overeen, voorzitter, met een gebied zo groot als het Mastbos, of de Mattemburgh bij Bergen op Zoom, of de helft van de Kampina, of een derde van het Leenderbos. Dat is nogal wat. Volgens de provinciale regels zouden we aantastingen van het Natuurnetwerk Brabant ook moeten compenseren, en dat doen we ook veelvuldig, met allerlei economische ontwikkelingen, wegen, industrieterreinen, woonwijken, en daardoor wordt het Natuurnetwerk Brabant elke keer een stukje kleiner.

De **voorzitter**: Wilt u afronden, meneer Van der Wel?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Jazeker, en dan kom ik bij de conclusie dat wij willen vragen aan de gedeputeerde, middels de motie, om bij de uitwerking verder rekening te houden met het vervallen van die EVZ's, en dat op te nemen als gronden voor het Natuurnetwerk Brabant.

Motie M7: Behoud EVZ-gronden voor Natuurnetwerk Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 31 januari 2020, behandelend het Statenvoorstel 41/19 'Aanpassingen in het EVZ-beleid';
constaterende dat

- het realiseren van robuuste natuur een kerntaak van de provincie is;
- de provincie zichzelf tot doel heeft gesteld om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen;
- verkleinen van de hoeveelheid natuur een negatief effect heeft op de biodiversiteit en daarmee op de provinciale doelstelling;

overwegende dat

- verbindingen tussen natuurgebieden onderdeel zijn van Natuurnetwerk Brabant (geen N2000);
- volgens het voorstel circa 500 hectare minder natuurnetwerk wordt gerealiseerd;
- dat overeenkomt met een gebied bijna zo groot als het Mastbos in Breda of Mattemburgh in Woensdrecht, de helft van de Kampina of een derde van het Leenderbos;
- volgens provinciale regels aantastingen van het Natuurnetwerk Brabant gecompenseerd moeten worden in datzelfde natuurnetwerk, waardoor deze bij aantastingen kleiner wordt;

verzoeken Gedeputeerde Staten

bij uitvoering van Statenvoorstel 41/19 'Aanpassingen in het EVZ-beleid' de te vervallen hectaren EVZ te behouden voor het Natuurnetwerk Brabant middels aanwijzing NNB;
en gaan over tot de orde van de dag;
Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren;
Marco van der Wel, Partij voor de Dieren."

De **voorzitter**: Intussen is motie 7 ingediend en komt digitaal beschikbaar. Op de valreep een interruptie door de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, ik heb een vraag aan de heer Van der Wel. Deelt u de mening van de PVV dat eigenlijk de weilanden van onze boeren ook al EVZ's zijn, en dat we die juist moeten behouden, en dat we eigenlijk tegen de richting van dit college in moeten gaan om die kleine boeren, die onze weilanden al eeuwenlang goed beheren, die te behouden, zodat die weilanden als EVZ's...

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, u vraagt mij een heel algemene vraag die niet tot het thema EVZ financiën behoort, maar ik wil er wel kort antwoord op geven. Er ligt een klip-en-klaar rapport, minister Dijkzma heeft dat laten uitvoeren, waarbij die agrarische gronden eigenlijk helemaal niet zoveel meer bijdragen aan de biodiversiteit, juist vanwege bijvoorbeeld gifgebruik, bemesting en anderszins. Dus we moeten niet, zeg maar, die kritische blik daarop laten gaan. Ik ben het met u eens dat goed beheerde landbouwgronden wel degelijk kunnen bijdragen aan de biodiversiteit, met die kritische blik dat agrarisch natuurbeheer niet altijd geld is dat goed besteed is.

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de heer van der Wel. Dan kijk ik naar de fractie van Lokaal Brabant, de heer Van Pinxteren.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Voorzitter, er moet mij toch iets van het hart. Als ik hier goed luister, dan zouden alleen de provincie, de gemeenten, de waterschappen, de BMF en andere in staat zijn om natuur aan te leggen. We mogen niet vergeten dat hier in Brabant 80% tot 90% van de natuur die er nu ligt aangelegd is door particulieren en door particulieren lange tijd beheerd is geweest en op momenten van vererving en overlijden pas in handen is gekomen van natuurinstanties en andere, en de provincie. Ik heb ook in het rapport gelezen welke problemen we hebben met het realiseren van de EVZ en dan blijkt dat de eigendomsoverdracht van de gronden een probleem kan zijn. Waarom niet gekeken naar oplossingen waarbij de eigendom blijft bij de eigenaar die het nu heeft en dat er een goede beheersovereenkomst komt met de eigenaar, om langdurig, 20, 25, 30 jaar, of misschien nog wel langer, met elkaar dat goed te beheren als EVZ? Dan komt er vanzelf een keer een natuurlijk moment dat het van eigenaar kan wisselen. Dat hebben we ook gezien met Kampina, dat hebben we gezien met een heleboel andere gebieden en bij mij nabij ligt vijf hectaren, dat zeer recent naar het Brabants Landschap overgegaan is door het overlijden van iemand. Het ligt midden in de EVZ, particulier eigendom, lange tijd prima onderhouden. Dat kan ook en daar wordt hier niet over gesproken.

De gedeputeerde heeft mij overigens niet duidelijk kunnen maken wat het verschil is om nu de regeling van 2017 even te verlengen tot eind 2020 en dan op basis van de feiten die geïnventariseerd zijn te kijken van: wat staat ons te doen, wat moeten wij met elkaar oplossen? Nu al het percentage definitief verhogen naar 75% zal invloed hebben op de uitkomst van de inventarisatie, dat kan ik u nu al op een briefje geven. Het zal verhogend werken in het aantal hectaren. Dat is niet erg, als het noodzakelijk is, maar dat zullen we met elkaar goed moeten bekijken. Dus waarom niet even aanhouden tot eind 2020? Het heeft al zo

lang geduurd, ik heb u al aangegeven dat het bijna 20 jaar opgeschoven is in de loop der tijd, dat kan het nog wel hebben. Die brede discussie zouden wij hier in de Staten met elkaar moeten durven voeren, en niet nu keihard besluiten nemen. Dus dit voorstel kan onze instemming niet hebben.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Pinxteren. Ik kijk naar de fractie van ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. In eerste termijn hebben wij aangegeven dat wij in dit debat onze mind zouden opmaken. Ik kan me voor een groot gedeelte aansluiten bij de woorden van de heer van Pinxteren, hiervoor uitgesproken. Voorzitter. Wij zullen in ieder geval ook instemmen met de motie die door de VVD ingediend is, dat in het najaar de EVZ-opgave en de alternatieven door het college ook in beeld gebracht moeten worden. Maar daarmee vervalt wat ons betreft ook de noodzaak om nu dit besluit te nemen. We hebben hier de goede gewoonte dat geldt het beleid volgt, en niet andersom. Voorzitter. Wat ons betreft zit er geen spoed achter om dit nu erdoor te krijgen. Wij staan positief tegenover de mogelijkheid om het subsidiebedrag op te hogen, maar dat willen we wel doen in een beleid dat ook gedragen wordt vanuit de regio's, en voor een deel ook vanuit de gemeenten zelf ingevuld wordt. Daarom zullen wij nu vandaag niet met dit voorstel instemmen.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Ludwig op de valreep.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Ik vind de reactie op dit moment niet corresponderen met de eerste termijn, waarin heel veel lovende woorden werden gesproken over de ecologische verbindingzones. Het wachten op dit moment, om na het najaar dit te verhogen, heeft een consequentie: het minder aanleggen van die ecologische verbindingzones. Hoe rijmt dat dan met uw eerste termijn, waarin u aangaf dat u als ChristenUnie een van de voorlopers was – ik weet niet of het waar is, maar goed, dat moet ik dan geloven – om het percentage juist te verhogen? Dus graag een reactie hierop.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, meneer Ludwig, als nou aangegeven wordt dat we met verouderde kaarten zitten, dat we niet nog eens een keer goed gekeken hebben waar de mogelijkheden en de kansen gezamenlijk opgepakt kunnen worden, waar we nog niet met de gemeenten gesproken hebben van hoe dan daadwerkelijk ook het beheer en het onderhoud naar de toekomst opgepakt moet worden – want daar zit een heel groot gedeelte van het budget dat in de toekomst uitgegeven gaat worden; met de aanleg alleen ben je er niet, dan heb je maar de eerste kleine stap gemaakt –, dan vinden wij het belangrijk, en dat past ook helemaal in de lijn van de nieuwe omgevingsvisie die we hebben opgesteld, om met elkaar te kijken hoe we daar invulling aan kunnen geven. We willen het college, of misschien een nieuw college, graag de mogelijkheid geven om daarin ook de mogelijkheid van het verhogen van het subsidiepercentage mee te nemen, maar het is niet de enige oplossing. Ik denk dat de VVD-fractie daar op een heel goede manier de aandacht op gevestigd heeft. Die afweging willen wij graag meenemen naar het najaar. Vloeit er nou zoveel bloed uit dat we even wat langer wachten, tot het najaar, met die 25% verhoging? Ik denk het niet. Dan neem ik liever een goed besluit dan nu op de punt van de bajonet een besluit waarvan we nog niet eens weten met welke kaartbeelden we die nemen.

De **voorzitter**: Oké. Ludwig tot slot.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, een aantal zaken daarover. We weten wel vanuit de pilot dat het werkt, dus dat er dan meer wordt aangelegd. En we weten ook dat er energie is bij gemeenten. In de themabijeenkomst werd gezegd: er moet een aantal actualisaties van kaarten plaatsvinden, maar je hoeft niet opeens heel die kaart weg te gooien. Dus dan vind ik wel dat, als je nu stopt en je weet dat een pilot werkt, dan heeft dat consequenties, en dat vind ik niet rijmen met de eerste termijn, waarin u zegt dat u heel graag die ecologische verbindingzones wilt realiseren, en tijdig.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nee, meneer Ludwig, in 2009/2010 hebben we nadrukkelijk ook samen met de waterschappen gekeken hoe we ze niet alleen maar kwantitatief, maar ook kwalitatief kunnen gaan inrichten, hoe je ook meerdere doelen met elkaar kunt verbinden, denk bijvoorbeeld aan de waterbergingsopgaven die in verschillende gebieden liggen, waar ook de ecologische verbindingzones een belangrijke rol in kunnen spelen. Het vraagstuk is veel groter dan nu alleen maar even te zeggen "we gaan van 50% naar 75% en dan zijn we er". Nee, en ik denk dat dat heel goed verwoord staat in de motie die door VVD en D66 ingediend is: je zult dat in een veel breder plaatje moeten bekijken en dan een goed besluit erover nemen. Wij hadden eigenlijk verwacht dat het college dat verhaal erachter met dit voorstel meegestuurd had, maar blijkbaar is dat niet zo, blijkbaar zijn zelfs de kaartbeelden nog niet eens op orde. Dan zeggen we: eerst je huiswerk doen, dan terugkomen naar de Staten en dan met elkaar een goed besluit nemen.

De **voorzitter**: Nog twee interrupties ter afronding van deze termijn. Van Pinxteren was geloof ik als eerste en dan de heer Rutjens. Ja. Van Pinxteren.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ja, voorzitter een interruptie op de heer Ludwig, die zegt: het stopt dan in 2020. Nee, het stopt niet in 2020. Wat ons betreft gaan we op die 75% gewoon door met de bestaande kaartbeelden. We denken goed na, we gaan in 2020 EVZ's aanleggen daar waar het kan en aan het eind van het jaar maken we een goede beleidsafweging hoe we verder moeten met het restant.

De **voorzitter**: Goed. Rutjens.

De heer **Rutjens** (Forum voor Democratie): Misschien even om dit minidebat samen te vatten. Er zijn partijen die willen graag de pinpas alvast aan de gedeputeerde geven en er zijn partijen die willen eerst een boodschappenlijstje. Ik denk dat dat laatste heel belangrijk is.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Om daar dan nog even op te reageren...

De **voorzitter**: Ja, een reactie van de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): En dan rond ik af. Ik denk dat het heel goed is inderdaad om de druk erop te houden, om dat totaalplaatje, dat ook netjes verwoord is in de motie van VVD en D66, hier in beeld te brengen, en dan kunnen we prima in het najaar, zoals u eigenlijk ook aangaf, dit voorstel tegelijkertijd met de juiste kaartbeelden en met de alternatieven in stemming brengen en dan komen tot een veel beter besluit, voorzitter.

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de heer Vreugdenhil. Dan kijk ik naar de gedeputeerde, of hij bereid en in staat is om de nog nagekomen moties van een advies te voorzien. Ik wil even één opmerking maken in de richting van u allen maken, maar ook in de richting van de heer Boon. Mij viel op dat in de laatste ronde een paar keer wel erg op persoonlijke feiten en omstandigheden van de bestuurder werd gericht. Nog los

van het feit dat ik de heer Boon vraag om kennis te nemen van de inkomstenkant van onze provinciale begroting, die door alle Nederlandse ingezetenen wordt opgebracht voor een groot deel, is het vooral mijn boodschap: laten we het zakelijk houden. Er kan stevig worden gedebatteerd, maar persoonlijke feiten en omstandigheden lijken mij eigenlijk geen deel uit te maken van de beraadslagingen. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Ja, voorzitter, dank u wel. Allereerst wil ik even ingaan op de vraag van de heer Gremmen, die zegt: ik heb nog onvoldoende gemotiveerd gehoord waarom nu een pilot tot het eind van het jaar niet voldoende zou zijn. Ik heb mij volgens mij in mijn eerste termijn juist ingespannen om te proberen dat beeld te schetsen, maar dat is blijkbaar nog niet helemaal gelukt. Ik ga het nog een keer proberen en dat doe ik aan de hand van een voorbeeld. Stel: ik ben straks in gesprek met drie, vier, vijf gemeenten en in de loop van die tijd, in de loop van het besluitvormingsproces, raak ik naar het einde van dit jaar, dan heb ik, door het begrenzen aan het einde van het jaar van een pilot waarvan het onzeker is voor belanghebbenden of die uiteindelijk in het volgend jaar doorgezet wordt – ondanks alle goede bedoelingen zal dat in de buitenwereld zo ervaren worden –, een slechte boodschap. Dus ik ontmoedig de gemeenten, daar waar u in uw motie vraagt ze te verleiden, aan te moedigen en mee te nemen. In dat kader heb je echt een wat langere termijn nodig. Ook EVZ's zijn niet projectjes die je even in een paar maanden realiseert. Ik zou daarom echt willen vragen: knip het los, ook omdat we, als we al dit najaar opnieuw tot een afweging zouden komen, ten aanzien van het subsidiepercentage niet tot een andere conclusie zullen kunnen komen, omdat we weten uit ervaring uit het verleden dat een ander percentage dat niet gaat oplossen. Dus dat betekent dat we een ander type vraagstuk hebben. Daarvan heb ik u, denk ik, heel helder gezegd dat ik niet met een begrotingsclaim voor extra natuurgeld kom. Dat kan ik mij vanuit uw perspectief goed voorstellen, maar ik zou u echt dringend willen vragen: geef dit deze bestuursperiode de ruimte. We hebben ook afspraken rondom het versnellen van de opgave, maar ik heb echt die tijd nodig voor het hele proces. Het is soms een soort olietanker die je op stoom moet brengen, die tempo moet krijgen, en dan is zo'n jaargrens, op nog minder dan één jaar na nu, buitengewoon ongelukkig in de praktijk van de uitvoering. Ook de communicatie naar gemeenten zal daardoor gemankeerd worden, terwijl ik die juist moet versterken. Vanuit dat perspectief zou ik zeggen: jongens, asjeblieft, aan de slag! De mouwen opstropen, handen uit de mouwen, zou volgens de VVD geen GroenLinks-eigenschap zijn. Ik weet niet of het een GroenLinks-eigenschap is, maar het is wel *mijn* eigenschap, handen uit de mouwen. We gaan die EVZ's realiseren, daarvoor hebben we dit besluit nodig, en méér dan dit besluit, dus we hebben echt een stevige taakstelling.

Dan vraagt de heer Gremmen: gaat nu straks het principe op "wie het eerst komt, het eerst maalt"? Als het goed is, komen wij natuurlijk dit najaar tot een conclusie die dat niet nodig maakt, want we hebben dan een opgave die past bij het budget. Dus dan doet het probleem van "wie het eerst komt, het eerst maalt" zich niet voor. Dat is ook waar ik op uit wil komen.

Dan: niet opnieuw die kaarten 30 jaar in de kast laten liggen. Nee, asjeblieft niet! Wat we nu juist willen bereiken, is dat we het een keer wél allemaal gerealiseerd krijgen, en dan nog niet eens allemaal in deze collegeperiode, maar wel in de periode tot 2027, zoals dat eigenlijk ook in samenhang met de ontwikkeling van het natuurnetwerk wenselijk zou zijn. Dus in dat licht: nee, die kaart zou al lang, voordat hij 30 jaar is, gewoon outdated moeten zijn en niet meer nodig.

De motie van D66 en VVD is niet bedoeld om dwingende middelen in te zetten. Dat had ik natuurlijk ook wel een beetje begrepen, maar ik vond het toch wel interessant die vraag even te stellen. Dat neemt niet weg dat wat daarover nu door de PVV wordt gezegd, dat er nooit dwang mag worden ingezet richting gemeenten bij het aanleggen van EVZ's, weer datzelfde kenmerk heeft van die eerdere motie: waarom is er de behoefte om, als ik een duidelijke toezegging doe om dat niet te doen, dat dan in een soort oekaze met 'nooit', een soort uitspraak voor de eeuwigheid, te vervatten, terwijl ik mij best kan voorstellen dat zich

wel eens situaties kunnen voordoen – en dan kijk ik ook even in de richting van de VVD, naar aanleiding van de opmerking die de heer Gremmen daarover gemaakt heeft –, dat het in een uiterste geval misschien wel eens een keer aan de orde zou kunnen zijn, en dan zou ik het ongelukkig vinden als we dat middel helemaal niet zouden kunnen inzetten.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, degenen die al wat langer in deze zaal zitten weten dat ze aan die woorden.... Ik noem even uw voorganger, de heer Van den Hout, die heeft ook die woorden uitgesproken richting de agrarische sector. Op dit moment staat de provincie in een rechtszaak juist hierover. Daarom willen wij als Statenleden iets meer houvast hebben dan enkel wat woorden, zodat wij misschien over een paar jaar ook in de rechtszaal tegenover elkaar staan. Dus u kunt nu gewoon die motie “geen bezwaar” geven, want ‘nooit’: dat heeft u zelf uitgesproken dat ze er geen deel van uit gaan maken. Dus ik snap niet waar uw angst dan zit.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Voorzitter. Ik heb het gevoel dat de heer Boon niet helemaal vertrouwt op z’n eigen kunnen om hier op het juiste moment de juiste debatten te voeren. Ik denk dat dat erachter zit. Maar heeft de heer Boon ook in de gaten dat, als het gaat om het inzetten van een Provinciaal Inpassingsplan als titel voor een onteigening, dat een bevoegdheid is van Provinciale Staten?

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): ...

De **voorzitter**: Nou ja, goed, de gedeputeerde was geloof ik uitgesproken, dus daar zult u het toch even mee moeten doen. Wilt u reageren?

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik ga er nou uitgebreid even op reageren. Natuurlijk weet ik dat, maar het gaat om het doel. Wij willen dat het doel voor de EVZ’s niet gebruikt wordt. Wij weten wat de provinciale middelen zijn, maar we willen dat niet gebruiken voor het doel van de EVZ’s. En ten tweede: waarom kunt u niet meer geven aan ons dan enkel deze woorden die u nu doet? Wij moeten nu blind uitgaan van deze woorden. Nou noem ik een andere casus, daar hebben we het inderdaad niet over, maar die is eerder gebruikt door uw voorganger, die heeft ook woorden in deze Statenzaal geuit. Daar staan op dit moment mensen voor de rechtbank voor. De ZLTO, de POV, die zijn nu tegen de provincie aan het procederen, terwijl de gedeputeerde toen precies hetzelfde zei: dit zijn mijn woorden, waar bent u bang voor?, hier moet u het mee doen. Als we dan meer zekerheden hadden gekregen, hadden we die rechtszaak voorkomen.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder.

De heer **Boon** (PVV): Dus wat kunt u ons nu geven aan meer zekerheden?

De **voorzitter**: Goed. De gedeputeerde.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Voorzitter. Heel simpel: mijn woord én de opvatting – die heb ik al aangegeven – dat Provinciale Staten hier zelf bij zijn, dat het voor een belangrijk deel de bevoegdheid van Provinciale Staten is om eventueel een onteigeningsinstrument in te zetten. Dat kunnen GS niet zomaar doen. Er liggen beleidskaders voor en die beleidskaders worden altijd vastgesteld door PS. Dus er is op dit moment simpelweg geen grond. Ik zou het, al zou ik het willen, niet kunnen inzetten, want het is niet ingebed in het staande beleid rondom onteigeningen. U snijdt een probleem aan dat niet bestaat.

De **voorzitter**: Goed, de gedeputeerde vervolgt zijn betoog... Sorry, interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, toch even in alle duidelijkheid. U zegt: het is allemaal onteigening, maar waar de motie over gaat, is juist over dwang richting gemeenten. Dat hoeft niet per se over onteigening te gaan. Onteigening is een aparte titel die met name richting grondeigenaren wordt ingezet. In dit geval gaat het om de cofinanciering door de gemeentes, en dat is ...

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Van Hattem** (PVV): ... een ander leerstuk dan het leerstuk van de onteigening.

De **voorzitter**: Gedeputeerde.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Voorzitter. Ik stel vast dat nog nooit door de provincie voor het maken van EVZ's dwang in de richting van de gemeenten is uitgeoefend, dat ik ook niet voornemens ben dat te doen, dat er een hele strategie op tafel ligt om te verleiden met een wat hoger subsidiepercentage, waar de PVV dan weer tegen is, en waar wij in goed overleg met gemeentes, zoals we dat altijd doen, proberen deze zaak vlot te trekken. Waarom moeten wij hier discussies voeren die er niet toe doen?

De **voorzitter**: Oké. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als we de woorden van de gedeputeerde zuiver zouden interpreteren, dan zou ik dus hier ook zeggen: mocht ooit een situatie zich voordoen dat hij dwang zou willen gaan inzetten, waarvan hij zegt dat hij het niet zal doen, dan komt hij automatisch, dus ook altijd eerst terug richting PS met dat voornemen. Of zegt u dan: het is een bevoegdheid van GS om dat te doen?

De **voorzitter**: Gedeputeerde.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Nou, voorzitter, dat kan ik de heer Van Hattem toezeggen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Voorzitter. De heer Gremmen...

De **voorzitter**: Wacht even. De heer Ludwig nog een interruptie?

De heer **Ludwig** (GL): Ja, toch even richting de PVV over onteigening. Zij vinden het heel erg belangrijk dat het bij PS ligt. Dan is het misschien even goed om te realiseren dat voor wegen, als dat onteigend wordt, de bevoegdheid is van GS. Dus even in het perspectief, dan ben ik ook benieuwd of de PVV nu gaat voorstellen om bij onteigening van wegen ook de bevoegdheid aan PS te geven.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Ja, voorzitter. De heer Gremmen heeft ook gezegd dat hij wat meer wil weten over de planning ecologie/economie en eigenlijk heeft de heer Van Pinxteren daar ook aan gerefereerd. Ik zou in elk geval een tegenstelling willen vermijden, als die mogelijk gegroeid zou zijn. Er is geen bezwaar van de kant van GS om ook in de kwestie van de aanleg van EVZ's, dan wel aanleg breder van het Natuurnetwerk Brabant, hoewel dat nu een beetje buiten het onderwerp is, om daar uit te gaan van een stuk zelfrealisatie. Dat kan en dat vinden wij ook helemaal het probleem niet. Als daar goede afspraken over te maken zijn en een ambitie ligt en een behoefte ligt bij een eigenaar om dat zelf in te vullen, maken wij graag afspraken daarover. Ik wil niet een tegenstelling tussen particulier en publiek. Het gaat er echt om dat we gewoon met elkaar zorgen dat die EVZ's er komen.

De **voorzitter**: Van Pinxteren interruptie.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dank je wel, voorzitter. Maar kan diezelfde eigenaar dan ook gebruikmaken van de aanlegsubsidies, of aanlegvergoedingen, en de beheersvergoedingen voor langere tijd?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Even uit mijn hoofd gezegd is er volgens mij geen sprake van een beheersvergoeding, maar dat zou ik nog even...., het is volgens mij niet aan de orde voor EVZ's. Maar een aanlegvergunning: ja, de initiatiefnemer die zelf aanlegt kan daar gebruik van maken.

De **voorzitter**: Van Pinxteren, ten tweeden male.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dus hij kan uit die grote pot, waar we het net over hadden, ook een aandeel krijgen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Ja, maar even, voordat het idee is dat dit een heel voor de hand liggende oplossing is: ik denk dat die soms aan de orde kan zijn, nou, daar sta ik welwillend tegenover. Het is vaak zo dat een EVZ een heel traject is en dat je dus te maken hebt met gemeente A, en soms ook met gemeente B, en dan nog met een particulier eigenaar, enzovoort. Of het in de praktijk zo heel makkelijk loopt, is een ander verhaal, maar er is geen principieel verschil van inzicht: dit moet ook kunnen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Mevrouw Van Kessel heeft aangegeven dat zij nog geen antwoord had gehad op de vraag over het meenemen van burgerinitiatieven. Of er nu bij aanleg van EVZ's op dit moment sprake is van burgerinitiatieven vraag ik mij sterk af, maar ik zeg u toe dat ik dat meeneem in de inventarisatie. Daar waar een conflict optreedt tussen enthousiasme, zal ik maar zeggen, vanuit burgerinitiatief versus een voornemen van onze kant om dat te schrappen, zal ik daar zeer zorgvuldig mee omgaan en als het enigszins kan dat ook in het voordeel laten uitvallen van de inzet en betrokkenheid vanuit groeperingen. Dat lijkt mij passend.

Mevrouw Van Kessel heeft ook nog een vraag gesteld over de relatie met het bijenonderzoek. Ik kan die op dit moment niet beantwoorden. Ik moet er echt even induiken hoe dat precies zit, wat het onderzoek precies behelst, hoe dat qua timing in elkaar zit. Dus die neem ik graag mee en dan krijgt u, en uiteraard de hele Staten, daar schriftelijk antwoord op.

Dan heeft de heer Ludwig mij in eerste termijn een vraag gesteld die ik vergeten was, met excuus, over ontsnippering. Ik kom binnenkort met een voorstel rondom ontsnippering. We hebben daar een aantal zaken al in afgesproken in het kader van de begrotingsbehandeling, dat weet u, en de uitwerking daarvan wordt op dit moment onderhanden genomen. Op dit moment heb ik de planning niet precies in mijn hoofd zitten, maar binnen enkele maanden verwacht ik gewoon het voorstel aan u voor te kunnen leggen, of aan u toe te kunnen sturen, hoe wij met die ontsnipperingsopgave de komende jaren aan de slag gaan, en dat is mede gebaseerd op het onderzoek dat u noemde.

De heer Van der Wel heeft gezegd: realisatie van natuur is wel een kerntaak van de provincie. Ja, absoluut! Het is een wettelijke taak, dus het is niet eens een eigen keuze of het een kerntaak is, het is een wettelijke taak, inclusief de soortenbescherming, dus ook inclusief de basis waarom wij EVZ's en dergelijke moeten aanleggen. Daarover hebben we dus geen verschil van mening. Maar dan zegt de heer Van der Wel ook iets waarvan ik denk: ja, maar dat is echt niet juist. Hij zegt: ja, maar er wordt steeds maar geknabbeld en het Natuurnetwerk Brabant wordt elke keer kleiner. Da is echt evident in strijd met de feitelijke ontwikkeling. Het Natuurnetwerk Brabant wordt steeds groter. We zijn bezig de oorspronkelijke ambitie waar te maken. Alles waar ergens door herbegrenzing een stukje afgaat, gaat er ook weer bij. Er gaat niks méér bij, maar er gaat ook niks af. De doelstellingen NNB in hectares staan recht overeind, daar wordt niet aan geknabbeld.

De heer Van Pinxteren heeft nog een bijzondere opmerking gemaakt, namelijk dat als wij nu een besluit voor de komende jaren zouden nemen over het subsidiepercentage, dat dan invloed zou hebben op de inventarisatie. Nou, dat is niet het geval, dat mag ook niet. Die inventarisatie wordt op objectieve gronden, op ecologische gronden én in samenspraak met gemeenten, waterschappen en natuurorganisaties uiteindelijk ontwikkeld en komt in het najaar dan terug in die geactualiseerde kaart. Dat zijn echt twee onafhankelijke projecten en processen.

Ik vind het wel weer bijzonder dat de heer Vreugdenhil een zeer warm pleidooi houdt voor natuur en uiteindelijk weer nieten verkoopt. Dat lijkt wel een beetje een patroon. Uiteindelijk is er een soort redenering die met een grote omweg weer 'nee' verkoopt. Ik zou de heer Vreugdenhil willen uitnodigen om dat nou eens anders te doen, want als u zegt, en terecht, "het is belangrijk, ik wil dit, ik wil graag de natuur versterken"..., de heer Vreugdenhil weet ook dat het stilgevallen is met die 50%, hij krijgt de toezegging dat ik de motie VVD/D66 uitvoer, ik heb de toezegging gedaan met een Statenvoorstel te komen om het goed te bestuderen, ik heb benadrukt dat we dit in samenspraak met gemeenten en waterschappen doen, en uiteindelijk zegt de heer Vreugdenhil: nou, ik heb toch nog een argument gevonden om tegen te zijn....

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Gelukkig zie ik veel Statenleden die ook verbaasd kijken over de woorden die u nu spreekt. Dat sterkt mij erin dat in ieder geval vanuit de Staten wel de boodschap begrepen is en daar ook waardering op onderdelen ervan is. Dan denk ik dat de woorden die u hier uitspreekt, en probeert daar een beeld neer te zetten, die passen daar niet in. Ik neem daar ook afstand van en ik ga graag dan ook met de indieners van de motie in gesprek hoe we daaraan uitvoering kunnen geven en hoe we dan in het najaar tot een mooi pakket kunnen komen, waarin we én de EVZ realiseren, maar tegelijkertijd ook kijken naar alternatieven om daadwerkelijk ook de

mogelijkheden daarin te benutten. Ik ga graag met de VVD de komende periode daarover in gesprek, voorzitter.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog en komt zo mogelijk tot een afronding.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Voorzitter. Ik wijs de heer Vreugdenhil erop dat de motie van D66 en VVD níét behelst om het subsidiepercentage niet op te hogen en dat u voorstelt om dat subsidiepercentage nu niet op te hogen. Dus volgens mij zit u nog niet helemaal op één lijn, heb ik het gevoel.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Ik begrijp dat er een verschil van inzicht is tussen de gedeputeerde en onze fractie in ieder geval. Volgens ons is het zo dat je de regels zo moet interpreteren, dat, als je ergens in de begrenzing Natuurnetwerk Brabant zegt "ik ga daar toch een windmolen doen", de compensatie ook teruggaat in het Natuurnetwerk Brabant, dat het gebied niet in één keer groter wordt, maar dat het inrichting is *in* het gebied, waardoor de facto...

De **voorzitter**: En uw vraag?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Nou ja, ik wil de gedeputeerde vragen: bent u het met mij eens dat u nu een verkeerde weergave geeft van wat de provincie doet?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Even de vraag of wij elkaar in dit debatje goed verstaan. Als wij op een bepaalde plek, laat me maar zeggen ten opzichte van de stippellijn die op de kaart staat voor het Natuurnetwerk Brabant, iets veranderen waardoor dat in hectares kleiner wordt, dan moeten die hectares er op een andere plek bij komen. Dat is de vaste afspraak. U rept nu over een windmolen in het NNB, maar volgens mij staat er nog nergens een windmolen in het NNB. Ik zal niet zeggen dat dat niet ooit gebeurt, maar dan stel ik voor dat we daar dezelfde afspraken maken, zij het dat windmolens een vrij klein grondoppervlak hebben.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Er ligt een plan voor een windmolen naar aanleiding van de gewijzigde regel. Daardoor moeten 8 hectaren in het Natuurnetwerk Brabant gecompenseerd worden. Maar de windmolen staat in het Natuurnetwerk Brabant, dus dat gaat eraf, en de compensatie vindt plaats als inrichting in het Natuurnetwerk Brabant. Nou ja, mathematisch gezien, wiskundig gezien: met al die aanpassingen wordt het Natuurnetwerk Brabant steeds kleiner. Maar daar gaat het niet om. Het gaat mij om...

De **voorzitter**: Het ging nu over het voorstel van de EVZ's en de motie. De gedeputeerde rondt zijn betoog nu zo mogelijk af.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Ja, voorzitter, op deze laatste opmerking van de heer Van der Wel ga ik schriftelijk even reageren, want voordat we hier een debat voeren waarvan ik nog even preciezer moet kijken wat de feitelijke situatie is waar u op doelt, het algemene uitgangspunt is: er wordt in hectares

gecompenseerd, en dat is iets anders dan...., ja, ik zou ook niet weten hoe je zou moeten compenseren in een natuurgebied dat gewoon natuur wordt. Dus dat kan ik me nog niet zo goed voorstellen. Ik denk dat hier sprake is van een misverstand, maar ik ga het even uitzoeken.

De **voorzitter**: Dat wordt uitgezocht. Komt u tot een afronding.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Dan moet ik nog het oordeel geven over de motie van de Partij voor de Dieren, M7. Mijn verzoek zou zijn om de motie aan te houden en gewoon dit najaar te kijken of u vindt dat de totale kaart deugt. Als u vindt dat die niet deugt, dan staat het u altijd vrij om een debat aan te vragen en met deze motie om de hoek te komen. In het andere geval, als u hem nu per se in stemming wilt laten brengen, dan kan ik hem alleen ontraden.

De voorzitter: Ik geef de heer Van der Wel even de gelegenheid om hierop te reageren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, want wij willen geen derde termijn en wij moeten ook door met de EVZ's. De gedeputeerde geeft aan: nu ontraden vanwege de tijdspanne, maar het gaat mij om een principe-uitspraak. Voor ons gevoel ligt er een voorstel voor dat best door de beugel kan, dat we best kunnen steunen, 75% vinden we prima. Maar die 500 hectaren op 6000 wat we nog moeten doen is bijna 10% en dat vinden we pijn doen. Natuur is hard nodig, volgens mij heeft u dat bij bijna alle fracties gehoord, uitzonderingen daargelaten, en ik vraag u eigenlijk om welwillend te zijn met de uitvoering, om te kijken daar waar significante hectares verdwijnen, dat daar toch iets voor terugkomt voor ons allen.

De **voorzitter**: De tekst van uw motie is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Ja, voorzitter. Kijk, met die intentie kan ik wel uit de voeten, maar dat is iets anders dan wat hier in deze motie staat. In de motie is sprake, en dat zegt de heer Van der Wel ook steeds, van 500 hectaren. Nou, waar ik nou mee bezig ben, met die herijking, is volgens mij met elkaar duidelijk te maken dat niet alleen sommige dingen gewoon niet meer hoeven, maar ook andere dingen geen investering meer vragen. En hoe dat uitpakt, en wat dat dan überhaupt zou betekenen, als je wilt blijven meten in hectares – daarvan heb ik al een paar keer gezegd dat dat niet mijn visie is op EVZ's –, weet ik nog niet. Laten we dat dan beoordelen als het op tafel ligt.

De **voorzitter**: Goed. Tot slot, kort, meneer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, daarom willen wij nu net praten over EVZ's, want daar heeft u uw standpunt over gegeven en daarover kunnen we het met u eens zijn. Het gaat ons om het Natuurnetwerk Brabant, en u heeft nog andere opgaven, dus ik zou zeggen: gooi geen oude schoenen weg voordat je nieuwe hebt.

De **voorzitter**: Ik had gevraagd om een kórté reactie, meneer Van der Wel!

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, wij willen graag meewerken aan die 40 miljoen bomen, en die moeten ook een plek vinden. Dus er zijn gewoon hectares nodig.

De **voorzitter**: Ja, goed. Het is mooi geweest nu. De gedeputeerde was klaar met zijn antwoord. We zijn aan het einde van de tweede termijn van het college. Er was één iemand die nog een derde termijn

wilde. De heer Boon ook nog. Kort en krachtig dan geef ik degenen die echt nog iets kwijt moeten de gelegenheid daartoe. Dan begin ik bij de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dan even in derde termijn. Toch blijft er bij mijn fractie nog steeds wat verwarring over motie M5A. Net ging de discussie ook weer een beetje door M6 heen, maar voor mijn fractie blijft er verwarring bestaan tussen wat in de informatiebijeenkomst is gezegd en wat vandaag is gezegd. We zouden toch nog graag van de gedeputeerde willen weten of hij dan, in gedachten nemend wat hij in de informatiebijeenkomst heeft gezegd, toch niet de motie M5 "geen bezwaar" kan geven.

De **voorzitter**: Goed, dat is een duidelijke vraag. Ik kijk even wie nog meer het woord wil voeren. Ik zag volgens mij alleen de PVV-fractie nog. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Laat ik beginnen een samenvatting van dit debat te geven. Ik noem het teleurstellend. In de commissie vond ik dat de gedeputeerde echt een grote broek aantrok, ook al door de VVD benoemd, door heel duidelijk te stellen dat het nooit onderdeel zal worden van het Natura 2000-netwerk en nu moeten we het doen met een halve toezegging: het ene moment wel, het andere moment niet. Totale onduidelijkheid, niet alleen voor ons, maar ook vooral voor de mensen die daar in de buurt wonen. Die willen ook duidelijkheid hebben, van: vallen wij straks wel onder Natura 2000 en moeten we aan al die stikstofgekte meedoen? Dus we hopen dat er toch duidelijkheid komt. Daarom hebben wij een motie ingediend die een net iets andere formulering heeft. Hopelijk kan de gedeputeerde zeggen dat hij hiermee wel kan leven, en dan kunnen wij ook richting de burgers aangeven: in Brabant wordt er wel goed bestuurd. Dus ik ben heel erg benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde. Motie M6 trekken wij na de stevige toezegging in.

De **voorzitter**: Motie 6 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Boon** (PVV): Nee, maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen. En waar wij nog steeds geen antwoord op gehad hebben, vandaar deze derde termijn, is: waarom durft deze gedeputeerde niet te zeggen, van: luister, ik pak die handschoen op, ik ga wel die EVZ's voor die subsidieverordening van 50% verkopen, ik krijg dat wel elkaar bij de gemeentes, want ik heb een goed verhaal, we gaan het voor die zeventien diersoorten aanleggen, ik ga het voor elkaar krijgen. Maar dat ontbreekt. Waarom gelooft de gedeputeerde niet in zijn eigen verhaal en zegt hij niet: de enige mogelijkheid om toch te verkopen is gewoon met zakken geld te smijten, asjeblieft, hier komt de Groenlinks-sinterklaas binnen? Of gaat hij nu toch zeggen van: hé, luister, inderdaad, ik ben de man van de handen uit de mouwen en ik ga ze verkopen en ik sta hier over een jaar en dan ga ik jullie vertellen dat het mij voor die 50% toch gelukt is?

Motie M8: EVZ's geen onderdeel van Natura 2000

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 31 januari 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 41/19 'Aanpassingen in het EVZ-beleid';

overwegende dat:

- het ongewenst is om het Natura 2000-netwerk in Brabant te laten uitbreiden;

dragen GS op:

- in alle op te stellen ruimtelijke en beleidsplannen op te nemen dat nieuw aan te leggen ecologische verbindingzones geen onderdeel mogen uitmaken van het Natura 2000-netwerk;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV."

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de heer Boon voor zijn bijdrage. Dan is er een motie onder stuknummer 8, die wordt nu gekopieerd. Ik stel voor dat de gedeputeerde hem meteen onder ogen krijgt, daarna u digitaal. Ik schors de vergadering voor twee minuten.

Schorsing (15.37-15:48)

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering. Het woord is aan gedeputeerde Grashoff. Mag ik stilte in de zaal!

De heer **Grashoff** (GS, GL): Voorzitter. In derde termijn heeft de heer Gremmen mij nog eens met klem gevraagd: hé, zit er nou licht tussen wat ik eerder ook in de themabijeenkomst heb gezegd, en naar ik meen ook al eerder in dit debat heb gezegd, en het ontraden van de motie van de PVV? Dat zijn toch twee verschillende dingen. Het is glashelder: Gedeputeerde Staten nemen geen initiatief om EVZ's op te waarderen naar Natura 2000-gebieden. Dat gaan wij niet doen, dat is een harde toezegging. Natura 2000-gebieden worden niet door ons aangewezen, die worden aangewezen door de minister. Licht het nou voor de hand dat de minister uit eigen beweging zou zeggen "en ik vind dat het wel Natura 2000-gebied zou moeten worden"? Dat ligt verre van voor de hand, ik zou bijna zeggen: integendeel. Maar ik ga niet over wat de minister eventueel ooit een keer zou kunnen vinden. Dat betekent, als ik kijk naar de motie, en ook naar de nieuwe motie die door de Partij voor de Vrijheid is ingediend, dat dat leidt tot een niet uitvoerbare motie. Dus dat staat los van onze intentie en mijn toezegging "er komt geen initiatief van GS om hier Natura 2000-gebied van te maken". Het ligt ook verre van voor de hand dat er op ander niveau initiatief voor genomen wordt. Motie 5A zegt "mag nooit onderdeel uitmaken van", nou, dat gaat buiten onze bevoegdheden. Dus dat kun je GS opdragen, maar GS kunnen een dergelijke opdracht de facto niet aannemen. Motie M8 zegt "in alle plannen op te nemen... geen onderdeel mogen uitmaken". Nou, al zou ik het opnemen, is het een loze letter, want het gaat erom dat wij geen initiatief nemen en het gaat erom dat, als het uiteindelijk tot een besluit zou komen, wij daar in essentie in ultimo niet over gaan, maar de minister daarover gaat.

De **voorzitter**: Oké. Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u voorzitter. Ja, "geen initiatief nemen", dat is een vrij beperkte omschrijving. Het kan natuurlijk ook zo zijn dat de provincie gaat meewerken als het door een landschapsbeherende organisatie wordt genomen, als het door een gemeente wordt genomen, of een particulier....

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Is de strekking van het niet nemen van initiatief, strekt zich dat ook tot het niet meewerken aan zo'n initiatief?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Grashoff** (GS, GL): Het antwoord is ja.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Duidelijk.

De **voorzitter**: Daarmee is de derde termijn van het college tot een einde gekomen...

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter...

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Het advies van de gedeputeerde was om onze motie aangaande behoud EVZ-gronden voor Natuurnetwerk Brabant, nummer 7, aan te houden. Met de toezegging van de gedeputeerde dat hij welwillend is om ernaar te kijken, al weet hij niet hoe dat uit gaat pakken bij de uitwerking, zullen wij hem aanhouden.

De **voorzitter**: Motie 7 wordt aangehouden en maakt nu geen deel meer uit van de beraadslagingen. Goed, dan sluit ik de beraadslagingen...

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, voorzitter!

De **voorzitter**: Ja, Boon.

De heer **Boon** (PVV): M8 willen wij ook intrekken.

De **voorzitter**: Motie 8 wordt ingetrokken. Goed, dan sluit ik de beraadslagingen nu en gaan wij ons klaar maken voor de stemming.

Ik krijg van de griffier door dat wij kunnen gaan stemmen. We gaan stemmen, allereerst over de bij voorstel 41/20 ingediende amendementen. We beginnen met amendement 2, 'Geen verhoging...', et cetera, indiener Partij voor de Vrijheid. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Tegen met stemverklaring. Onverminderd de inhoud van het voorstel achten wij het niet passend nu te stemmen, gezien het demissionaire karakter van het college van Gedeputeerde Staten.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Voor

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan breng ik in stemming amendement nummer 3 bij dit stuk, indiener Partij voor de Dieren, amendement 'Behoud oorspronkelijke plannen...', et cetera. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan breng ik in stemming het voorstel 41/20 zelf. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Tegen met stemverklaring. Onverminderd de inhoud achten wij het niet passend te stemmen voor het voorstel, gezien het demissionaire karakter van het college.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen met dezelfde stemverklaring als Forum voor Democratie.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Tegen, wel voor de uitvoering van de pilot zoals in 2017, maar tegen dit voorstel.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Hoewel wij voorstander zijn van de aanleg van de EVZ's, willen wij eerst de mogelijkheden/alternatieven in beeld gebracht hebben en daarna pas een definitieve beslissing nemen over het subsidiepercentage.

De **voorzitter**: Oké. Het voorstel is aangenomen. Dan nu de moties. Het zijn er twee die we nog in stemming brengen in deze vergadering, motie 4 en 5A. Motie 4, eerste indiener VVD, over de gemeentelijke verantwoordelijkheid, et cetera. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Voor met stemverklaring. Wij zijn teleurgesteld dat de gedeputeerde dit niet zelf al heeft gedaan.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: De motie is unaniem aangenomen. Motie 5A, Partij voor de Vrijheid, 'EVZ's geen onderdeel van...', et cetera. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Voor met stemverklaring. Wij zijn voor de natuur en indertijd al tegen Natura 2000-gebieden geweest.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Stoop** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Swinkels** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Voor. Ongeacht de uitslag van deze motie hopen wij dat GS deze toezeggingen gestand blijven doen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen.

73/19 Algemene bijdrageverordening Noord-Brabant

De **voorzitter**: Dan gaan we nu verder met het volgende voorstel. Dat betreft het Statenvoorstel 73/20, Algemene bijdrageverordening. Een paar woordmeldingen van de zijde van uw Staten. Allereerst de fractie van Forum voor Democratie bij monde van de heer De Bie.

De heer **De Bie** (FvD): Voorzitter. De Algemene bijdrageverordening ligt voor ter stemming. Een dergelijke verordening, een algemene, strekt ertoe voor langere tijd voor verschillende gevallen dienstbaar te zijn aan onze provincie. Gezien het algemene karakter, is het nog meer dan anders van groot belang alle aspecten van de verordening zorgvuldig af te wegen.

Voor Forum voor Democratie is het beeld thans nog niet helder. Wij zouden graag van de gedeputeerde in deze vergadering nog een toelichting wensen voordat wij een definitief oordeel vellen. Hiertoe stel ik een aantal vragen. In het verleden hebben wij ons nogal eens bediend van de stijlfiguur 'retorische vraag'. Daar is in dit geval nadrukkelijk geen sprake van. Ik hoop echt dat de gedeputeerde met een concreet en helder antwoord komt.

Allereerst valt het de fractie van Forum voor Democratie op dat de juridische basis voor de algemene verordening nogal wankel is. Het feit dat überhaupt de vraag opkomt of er een juridische basis is, is zorgelijk. Het getuigt dan ook van zorgvuldigheid dat daarvoor een externe jurist om advies is gevraagd. Het advies van professor Den Ouden geeft voor wat betreft onze fractie eigenlijk op dit punt geen overtuigend antwoord. Vooral het woord 'vooralsnog' in de conclusie baart onze fractie grote zorgen. Lees ik het advies van Den Ouden, dan kom ik zelf tot de slotsom dat de onderbouwing die Den Ouden gebruikt haar conclusie niet of nauwelijks rechtvaardigt. Ik spreek de hoop uit dat Den Ouden de rechtsvraag met open vizier heeft benaderd en dat zij niet met de wenselijkheid van deze verordening in het achterhoofd naar het doel toe heeft geredeneerd. We hebben in Nederland tamelijk recent diepgaande ervaringen met rechterlijke uitspraken in het publieke domein en wij beschouwen het als onze taak om ervoor te zorgen dat overheidsbeleid niet nog meer wordt geblokkeerd door rechterlijke uitspraken.

Onze vragen aan de gedeputeerde. Wat zijn de gevolgen als achteraf, wellicht na enkele jaren en na vele miljoenen aan bijdragen, de rechter bepaalt dat aan deze algemene verordening een rechtsbasis ontbreekt? Wat zou de schade zijn en op welke manier moet die dan worden hersteld? Met andere woorden: wat zijn de risico's?

Ten tweede heeft Forum voor Democratie twijfels bij de noodzaak van deze verordening. In de stukken lees ik onder meer dat de verwachting bestaat dat er relatief weinig gebruik zal worden gemaakt van de verordening, dat het in de praktijk toch vaak om een subsidie zal gaan. Ook zou het invoeren van de verordening, naast een efficiencyvoordeel, wat op zich te prijzen is, zijn ingegeven door de wens tot minder hiërarchie in verhouding tot andere publiekrechtelijke rechtspersonen. Dan is mijn vraag aan de gedeputeerde: hoe knellend is die veronderstelde hiërarchie in de praktijk ervaren en op welke manier heeft dit de praktijk gehinderd? Is hier onderzoek naar gedaan, zijn er cijfers van bekend? Hoe kijkt de gedeputeerde aan tegen de stelling "wie betaalt bepaalt"? Met andere woorden: is er niet altijd sprake van hiërarchie op het moment dat een partij betaalt en de ander ontvangt?

Tot slot wijst Forum erop dat het nu al niet al te gemakkelijk is om controletaken goed uit te voeren en echt grip op geldstromen te houden. Subsidies kunnen weliswaar via de begroting worden gecontroleerd, maar in de praktijk kan dat weerbarstiger zijn. Met andere woorden: het lijkt erop dat met deze verordening weer een drempel wordt weggenomen voor de gedeputeerde om gelden te verstrekken en dat er onvoldoende controle is op juiste besteding. Onze vraag aan de gedeputeerde: in hoeverre worden er bevoegdheden - en dan denk ik zowel in formele als in feitelijke, praktische zin - overgedragen van Provinciale Staten naar Gedeputeerde Staten en in hoeverre doet deze verordening afbreuk aan de controletaken van Provinciale Staten?

Voorzitter, ik concludeer. Forum voor Democratie is van mening dat er thans nog belemmeringen zijn om voor dit voorstel te stemmen. Zoals betoogd, zijn er open einden, die eerst gesloten dienen te worden. Wij stellen vraagtekens bij de juridische basis, bij de noodzaak van deze verordening en wij vragen ons af het gevolg van deze verordening niet is dat Provinciale Staten hun eigen positie ondergraven. Ten slotte denken wij ook dat dit voorstel niet past in het demissionaire karakter van Gedeputeerde Staten.

Al deze bedenkingen, individueel beschouwd en ook in hun onderling verband, verhinderen Forum voor Democratie op dit moment om voor dit voorstel te stemmen.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **De Bie** (FvD): Ja. Wij nodigen de gedeputeerde uit onze zorgen weg te nemen en zien de antwoorden op onze vragen met belangstelling tegemoet.

Dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Bie. Dan nu mevrouw Van der Kammen van de PVV-fractie het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. De voorliggende Algemene bijdrageverordening is een voorstel van GS dat selectief en bestuurlijk willekeurig handelen kan faciliteren. Het lijkt welhaast of het handgeldbeleid van voormalig gedeputeerde en oliemannetje de heer Pauli, in een regeling moet worden gegoten. De PVV vindt het voorstel niet rijp voor besluitvorming. Wij kunnen ons, als we ons verplaatsen in de rol van GS, best voorstellen dat die behoefte heeft aan instrumentarium waarmee kan worden ingespeeld op ontwikkelingen, zoals GS met het voorstel zegt te beogen. Maar voorzitter, wij hebben de rol van kaderstellend en controlerend volksvertegenwoordiger, en vanuit dat perspectief gezien rammelt dit voorstel aan alle kanten. Niet alleen biedt het ruimte voor willekeur, bestuurlijk wheelen and dealen en creatief boekhouden, ook is het een onvoldoende controleerbaar instrument voor de volksvertegenwoordiging. Misschien is het een onvoldoende doordacht aan PS toegestuurd voorstel. Daarom zal onze fractie dan ook eerst een aantal vragen aan het college voorleggen.

Voorzitter. Volgens de argumentatie van het college is het doel van deze bijdrageverordening om het verstrekken van middelen aan andere publiekrechtelijke rechtspersonen beter mogelijk te maken, want uit de praktijk zou zijn gebleken dat de middelenverstrekking aan mede-overheden zich niet goed zou lenen voor verstrekking als subsidie, en dus de Algemene Subsidieverordening die we hebben niet geschikt zijn. Dat is om meerdere redenen een vreemd argument. Ten eerste had volgens de Algemene Subsidieverordening GS in 2019 een verslag over de werking ervan aan PS moeten sturen. Dat is niet gebeurd. Maar het college schermt hier wel met ervaringsgegevens, zoals uit de praktijk is gebleken, van diezelfde ASV. In antwoord op de vraag waarom wij nog geen evaluatie hebben, gaf het college een slap excuus over het willen doorvoeren van aanpassingen aan de subsidieverordening later dit jaar, en dus is de evaluatie nog niet klaar. Dat is een vreemd excuus. Intussen wordt het tekortschieten van de ASV wél als kernargument opgevoerd om vandaag een draak van een Algemene bijdrageverordening aan PS voor te leggen. Voorzitter, op zijn zachtst gezegd concludeer ik dat dat wringt. Ik vraag dan ook aan het college waarom die heeft verzuimd conform de verordening een verslag over de werking van de ASV aan PS te sturen alvorens te willen concluderen dat er een bijdrageverordening nodig zou zijn. Daar komt bij dat, hoewel die ASV als tekortschietend voor het verstrekken van middelen wordt betiteld, in het voorliggend voorstel wél wordt betoogd dat rekening moet worden gehouden met analoge toepassing van de subsidietitel op deze bijdrageverordening. Voorzitter, dat klinkt wel heel erg als selectief shoppen. De middelen worden dus niet onder de subsidietitel verstrekt, maar de subsidietitel zou wel analoog van toepassing zijn. Ik zou graag van het college horen waarom het college dat een houdbare en zuivere aanpak vindt.

Voorzitter. Het college noemt lastenverlichting als argument voor de Algemene bijdrageverordening. Termen als 'responsieve overheid', 'eenvoudiger en efficiënter', 'snel en adequaat inspelen op actualiteit' komen daarbij voorbij. Tjonge, wat klinkt dat ronkend en fraai. Het college stelt in het Statenvoorstel dan ook dat de Algemene bijdrageverordening gaat bijdragen aan lastenvermindering voor de provincie én samenwerkende organisaties. In beantwoording op technische vragen gaf het college echter aan niet te kunnen aangeven hoeveel besparing dit voorstel tot gevolg gaat hebben en ook dat de besparing eigenlijk vooral aan de kant van de aanvragers zit. Voorzitter. Het is nochtans een stevig argument waarmee het college schernt, maar navraag leert dus dat het college werkelijk geen idee heeft of en, zo ja, hoeveel efficiënter het dan zal gaan worden. Dan zijn het wel heel dubieuze beweringen. En inderdaad, wat een holle frasen als je een beetje doorleest in de materie. Kan het college eens bespiegelen wat 'snel en adequaat' wil zeggen als de verordening tegelijkertijd doorlooptijden van 13 tot 40 weken voor behandeling van een aanvraag kent? En hoe verhoudt zich 'eenvoudiger en efficiënter' tot het feit dat het hier om een maatwerkverordening gaat waarvoor in de praktijk per geval, per casus dus, een separate bijdrageregeling moet worden geschreven door de provincie, dit nadat er reeds een overeenkomst of contract is? Is dat extra werk, dat per casus gevraagde maatwerk, ook meegewogen in die efficiencyclaim?

Voorzitter. Bepalingen over de verantwoording van de verstrekte middelen zijn niet, willekeurig, of op onduidelijke grondslag geregeld in deze verordening, een beetje naar hoe de wind van GS waait, zeg maar. Soms moet er wel financieel worden verantwoord, maar eigenlijk ook weer niet, want het gaat om een mede-overheid en ja, we hadden eigenlijk vooraf al over de centen gesproken, zo lezen we in feite. Het is een zootje, net als de weigeringsgronden voor een bijdrage, die kunnen in een bijdrageregeling naar bevind van zaken worden geformuleerd. Zoals 'weigeren indien de aanvrager niet zal voldoen aan de aan de bijdrage verbonden verplichtingen'. Dat is een vreemde formulering, gezien de insteek dat het bij de bijdrages zou gaan om een samenwerking tussen gelijkwaardige partners. Hoezo verplichtingen? Dat klinkt als een bestuurlijk pressiemiddel. Wat moeten we ons hier nou bij voorstellen, voorzitter? De gemeente X wil geen windmolens bouwen, dus de provincie weigert de bijdrage voor een herdenkingsmonument? En hoe verhouden zich de weigeringsgronden tot de onderliggende contracten, waar in het voorstel sprake van is, voorzitter?

Kortom voorzitter, een rammelende verordening, die op slechte argumenten leunt. De subsidieverordening dekt alle mogelijke bijdragen die het college wil doen. Het enige onderscheidende van deze bijdrageverordening die vandaag voorligt ten opzichte van de Algemene Subsidieverordening is dat de bijdrageverordening elke andere geldvrager dan publieke rechtspersoonlijkheid - zeg maar: een mede-overheid - uitsluit van recht op aanvraag van middelen. Voorzitter, dat roept vragen op. Kan het college uitsluiten dat deze bijdrageverordening wordt ingezet om de uitvoering van de RES-en vorm te geven? Indien het college dat kan uitsluiten, wat is dan volgens het college wél de bedoeling met deze verordening? Voor welk beleid is dit instrument nou zo onmisbaar dat men per se niet wil hoeven terugvallen op de Algemene Subsidieverordening? Noem nou eens wat concrete voorbeelden.

Voorzitter. Alles beschouwende hebben we het hier over een verordening die het college in staat stelt om op basis van allerlei maatwerk-dealtjes een bijdrage te ritselen specifiek voor mede-overheden. Wat die mede-overheden vervolgens met dat geld doen, is onttrokken aan het oog van PS. We weten dus ook niet of met die middelen bijvoorbeeld bedrijven worden betaald die er een wanstaltig beloningsbeleid op nahouden. We weten niet wat er aan welke strikstocken blijft hangen. En GS interesseert het kennelijk niet, want financiële verantwoording is volgens het college niet zo heel erg hard nodig. De bevoegdheid om de spelregels te bepalen is per geval specifiek belegd bij GS. Een verordening is geen verkeerd instrument, voorzitter, en wat je verder ook vindt van subsidies, of de vreselijke subsidiedoelen van dit college, een solide instrument is onontbeerlijk. Een goed financieringsinstrument borgt ook de checks and balances. Met het voorliggende voorstel zijn die echter niet op orde. Een verordening die voorziet in het besteden van

publiek geld moet eenduidige en transparante spelregels, kaders, weigeringsgronden en verantwoordingsregels bevatten, die niet per casus naar willekeur worden vastgesteld op basis van een reeds met een contract beklonken deal. Voorzitter. Waarom heeft het college niet overwogen om in plaats van een separate verordening met verregaande bevoegdheden en vele vrijheidsgraden voor GS, een separate bijdragesoort onder de ASV te formuleren naast de subsidie als bijdrage, de subsidie als lening of als garantstelling – noem het voor mijn part een samenwerkingsbijdrage?

Voorzitter. De PVV is niet overtuigd dat hier een voorstel voorligt waar we ja tegen kunnen zeggen. We zijn echter zeer benieuwd naar de reactie van het college.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen voor haar bijdrage. Dan is er nog één woordmelding van de fractie van Lokaal Brabant. De heer van Pinxteren.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dank je wel, voorzitter. Lokaal Brabant snapt het dilemma van het college van GS. Immers, GS willen in opdracht van PS grote opgaven snel en efficiënt aanpakken, samen met publiekrechtelijke partners en rechtspersonen. Maar wat lost dit voorstel op? Dat weten we eigenlijk niet. Er is op dit moment geen gedeelde evaluatie van de werking van de subsidieverordening en het college is ook niet voornemens daar verandering in aan te brengen.

Een systematische analyse van de tekortkomingen van de huidige subsidieverordening is er niet en komt er waarschijnlijk ook niet. Wel worden een aantal argumenten aangedragen en gedeeld met ons: het niet passend zijn van de huidige subsidieverordening voor bepaalde situaties, beperken van de hoge administratieve lasten die verbonden zijn aan de huidige vorm van werken, meer samenwerken met gelijkwaardige partners, past het werken wel in een netwerkende organisatie, geeft dit GS voldoende speelruimte en vrijheid? Geacht college: is dit het, zijn dit de overwegingen? De voorbeelden die bij het voorstel gevoegd waren zijn duidelijk, maar wat zijn de gevolgen voor ons, als PS, voor onze controlerende taak? Voor PS blijft er slechts een controlemogelijkheid, staat geschreven, via de begroting en de tussenevaluaties, of de eindevaluatie. Is dat niet wat mager? Als wij het rapport van drs. Den Ouden goed beschouwen, is dit ook nog heel erg experimenteel van aard. Forum voor Democratie heeft er al iets over gezegd. Immers, er is nog geen jurisprudentie. En dan toch pas een evaluatie met ons, als PS, in 2023, drie jaar verder? Dat is wat u schrijft, college. Voor Lokaal Brabant is dat veel te laat, zeker bij de opstart van een dergelijk experiment. Graag vernemen wij van u of het college bereid is dit instrument van evaluatie eerder in te zetten.

Dan nog een paar kanttekeningen. Kanttekening 1.2 doet ons de wenkbrauwen fronsen. Populair gesproken staat hier geschreven: zolang er geld in overvloed is, past dit nieuwe instrument, echter bij schaarste past het huidige subsidie-instrument beter, want dan moeten we middelen evenrediger, et cetera, verdelen. Dat staat er werkelijk geschreven. Als je daar even langer over nadenkt, is dit voor Lokaal Brabant juist een kanttekening om te besluiten het toch maar bij het oude instrument te laten, want dan wordt de zaak eerlijk verdeeld. Want juist of er nu wel veel of weinig middelen zijn, de verdeling dient uitlegbaar te zijn en er dient geen verschil te zijn tussen aanvragers. Het dient rechtvaardig te geschieden, overeenkomstig met de kaders die hier in PS met elkaar zijn afgesproken. Bespeurt Lokaal Brabant hier enige mate van 'vrijheid blijheid' voor GS?

Een kanttekening heeft Lokaal Brabant eveneens bij artikel 9 in het ontwerpbesluit, dat toeziet op de vervreemding en belasting binnen een periode van vijf jaar na toekenning van het gerealiseerde en een bijdrage van de provincie....

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden, meneer Van Pinxteren?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Jawel. Een vraag, voorzitter. Wie gaat dit handhaven en wie gaat hierop toezicht uitoefenen als we zelf netwerkpartner worden? En wat doen we eigenlijk met de mogelijke overtredingen op dit punt?
Voorstel, tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Pinxteren. Einde van de eerste termijn van de zijde van uw Staten. Dan nu de gedeputeerde. De heer Van der Maat heeft het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter, dank u wel. Dank ook voor de inbreng en de open uitnodiging om met elkaar in gesprek te gaan, in ieder geval ook vanuit Forum, die geeft duidelijk aan: nou, laat ons maar overtuigen. Dus challenge accepted, zou ik zeggen. En ook eigenlijk dank aan de partijen die geen spreektijd hebben aangevraagd, want dat interpreteer ik toch maar even als een indirecte steunverklaring voor dit voorstel, maar wie weet dat daar straks nog verandering in komt. Als ik heel erg mijn best doe om Forum te overtuigen, kan het zomaar zijn natuurlijk dat dat een dynamiek lostrekt in deze zaal die ik ook niet had voorzien! Maar ik ga het toch proberen.

Het woord 'reflectie' is gevallen. Laten we het nou asjeblijft in perspectief zien. Hier ligt geen revolutionair..., ja, op onderdelen wel, omdat het vernieuwend is, maar daar kom ik zo op terug. Maar hier ligt geen voorstel waarlangs we straks alles wat we via de subsidieverordening deden nu via de bijdrageverordening gaan doen. Nee. We hebben een subsidieverordening, die werkt op heel veel onderdelen prima en die blijven we ook heel intensief gebruiken, we hebben een instrument waarbij we via inkoop allerlei zaken regelen, en toch dachten wij, op basis van de evaluatie uit 2016: er ontbreekt nog iets. Want er zijn gewoon voorbeelden waarbij je denkt van: je bent samen, ik zie dat ook bijvoorbeeld bij mobiliteit, daar hebben we een supermooie deal gemaakt om de A2 te verbreden en daaraan voorafgaand eigenlijk met gemeenten, met twee provincies, met het Rijk, een pakket te maken waarbij we zeggen van "nou, voor de korte termijn gaan we een aantal andere maatregelen doen" en dat ontstaat dan in gesprek, en dan ben je op een evenwichtige en gelijkwaardige manier met elkaar in zo'n proces geweest, en dan moet je vervolgens, terwijl iedereen al weet - want het is zelfs al in de Staten geweest, is de inhoud hier geweest -, dan weet je van: nou, die deal zit gewoon 'solid', die zit gewoon goed in elkaar, en dan ga je vervolgens nog een heel circus eigenlijk, zou ik willen zeggen, neerzetten om de financiële afhandeling te doen. Nou, voor dat soort gevallen - déze hebben we niet opgenoemd, want we dachten van: nou, dat kunnen we hier wel in de Staten doen; we hebben twee andere voorbeelden in het voorstel gezet - zou je toch eigenlijk moeten zeggen: ja, kunnen we dat nou niet wat lichter organiseren? En ik ga er eigenlijk van uit dat de PVV en Forum dan op het puntje van hun stoel gaan zitten, dat we juist met minder bureaucratische last..., en nee, ik kan dat niet kwantificeren, want dat is een van de dingen die ik straks nog zal zeggen: laten we het gewoon eens proberen. Misschien is dat ook een verschil: dit college wil het liever eerst eens even proberen, kijken hoe het gaat en goede checks and balances organiseren, daar kom ik zo op terug. En als het niet werkt, dan kunnen we altijd weer tot voortschrijdend inzicht komen, want alles wat we doen is gewoon keurig transparant, maar daar kom ik zo op.

Dus qua mindset zeg ik twee dingen. Eén: zie het asjeblijft in perspectief. Als je nooit iets nieuws probeert, dan weet je ook niet of het een succes wordt. En twee: is het noodzakelijk? Nee, het is niet noodzakelijk, maar toch vinden we dat we het moeten proberen, omdat we denken dat dit perspectief geeft om inderdaad doelmatiger, met minder lastendruk en ook op een fijnere manier samenwerkend met onze partners verder kunnen gaan. En zijn er dan, zeg ik in de richting van de heer De Bie van Forum, voorbeelden waarin het dan helemaal fout is gegaan, die druk zo hoog was en dat gevoel van vervelendheid omdat er een hiërarchische verhouding...? Nee, die zijn er niet, maar je ziet wel dat de provincie gewoon in een ontwikkeling zit waarbij je veel meer met elkaar programma's maakt en als je

dan daarna een instrumentarium daaraan koppelt dat daar niet bij aansluit, nou, daarvan denken wij: dat is iets wat we moeten verbeteren.

Ik denk dat er eigenlijk twee, of in ieder geval één belangrijke kernvraag is gesteld, waar veel onderdelen in zitten waarin ik hoop comfort te kunnen geven aan in ieder geval de drie partijen die hebben uitgesproken van "ja, wij weten nog zo net niet of we dit wel moeten steunen", en dat hangt samen met de rol en de zeggenschap van PS. Ik kan u zeggen: op dat punt verandert er eigenlijk niks. Want ú stelt de doelen vast. U stelt de doelen vast en u stelt ook de financiële ruimte om met die doelen aan de gang te gaan vast, gewoon bij de begroting. Deze bijdrageverordening verandert daar helemaal niks aan, net als bij een subsidie-instrumentarium. Het is net iets anders, een ander instrument, maar qua rolneming van Provinciale Staten is dat echt naar analogie. Zo'n bijdrageregeling wordt ook gewoon vastgesteld in GS op basis van concrete projectresultaten, prestatieafspraken en ook verdeling van de middelen. Dus ja, mevrouw Van der Kammen, ik snap dat het misschien politiek goed doet in deze zaal van 'het is wat handgeld' en dit en dat, maar natuurlijk zit hier gewoon een stevig pakket onder, waarbij – ik weet, les 1: stap nooit in het frame van..., maar ik doet het toch maar – het niet zo is dat we natuurlijk zomaar even wat geld verdelen, en veel plezier ermee. Nee. Maar dat weet u zelf ook.

Wat we ook doen, en dat is, denk ik, belangrijk om te zeggen, is dat we voorafgaand aan zo'n stap een risicoprofiel maken. Dus wij kijken heel goed op voorhand, al is dat, omdat er alleen sprake is van een bijdrageverordening in de relatie overheid-overheid, dus je kent elkaar. En ook even de voorstellen van mevrouw Van der Kammen alsof wij dan, als er ergens bij wijze van spreken iets minder goed is gelopen, en dat zou tot een gesprek leiden van "ja, dit is niet zoals we hebben afgesproken", nee, dan ontstaan er geen gesprekken waarbij met het mes op de keel andere projecten worden stilgezet en dat soort zaken, nee. Maar je hebt natuurlijk wel gewoon een afspraak met elkaar gemaakt op basis van doelen, enzovoort, enzovoort. En vooraf kijken wij ook op basis van een risicoprofiel hoe wij een verantwoordingswijze kunnen afspreken over het daadwerkelijk nakomen van de gemaakte afspraken, en zelfs eventueel dat we gewoon veldcontroles kunnen uitvoeren, dus als wij op basis van de inhoud denken van: nou, het is toch een meerjarig iets, we weten precies wat het resultaat moet zijn, maar we gaan af en toe eens even kijken hoe de voortgang is. Dat zegt wel iets over de bestuursstijl, denk ik, want je kunt gewoon vanuit het contact dat je op heel veel dossiers met elkaar hebt, zeker omdat het overheid-overheid is, op een andere manier afspraken maken, omdat je, ja minder tot vijftien cijfers achter de komma tot op het super-, superdetailniveau met elkaar alles helemaal uitgeschreven moet hebben, gewoon omdat dat volgens mij een prima manier van samenwerken en besturen is.

Én, heel belangrijk om te zeggen: net als bij subsidieverstrekkingsen gaan we hier ook een register voor bijhouden. Dus het is helemaal niet zo dat u niet zou kunnen zien hoe vaak we hier gebruik van maken. Sterker nog: we maken een keurig register en daar kunt u gewoon prima in zien wat voor type stappen wij op basis van deze regeling hebben gezet, en daar kunt u bij de begroting gewoon het gesprek over aangaan. En wat we ook nog doen: als het, zoals bijvoorbeeld het voorbeeld van de Zuiderwaterlinie, daar hadden we dit instrumentarium, als we het hadden gehad, kunnen gebruiken, en dan hadden we dat ook gewoon prima via een Statenmededeling naar u toegestuurd. Dus dan had u ook op dat moment kunnen zeggen van: nou, wij vinden dit toch niet helemaal passend, of: had u dat niet veel beter via de ASV kunnen doen? En die stap kan altijd nog plaatsvinden. Dus als wij bezig zijn met een risicobenadering en zeggen van: ja, weet je, we dachten dat het zou kunnen via de bijdrageverordening, maar we hebben er nog eens goed over nagedacht, we doen het toch maar via de ASV. Het is daarmee een soort van laddertje, waarbij we nu eigenlijk een trede aan de onderkant willen toevoegen om gewoon daar waar het zou kunnen in het verkeer overheid-overheid, waarbij je denkt van: hier hoeven we niet heel veel ingewikkelder te doen en heel veel papier extra over en weer te sturen. Volgens mij zou dat helemaal in de geest van in ieder geval PVV en Forum moeten zijn.

Dat is het eerste blokje: wat betekent het voor uw rol, wat betekent het vooral voor ons samenspel, en eigenlijk ook de hoofdvraag die ik u voor zou willen leggen: laat het ons dan maar eens bewijzen. Wil je als PS dit bestuur de opdracht geven om het dan maar te laten zien, of zeg je tegen het bestuur van: ja, no way, dit kunnen jullie op voorhand al niet. Ik kan me bijna niet voorstellen dat u voor dat laatste zou gaan.

De **voorzitter**: U heeft het over het eerste blokje?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja.

De **voorzitter**: Maar in de balans van uw spreektijd heeft u nu nog twee minuten.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Twee minuten? Nou, dat zal ik doen.

Hadden wij niet eerst de ASV moeten evalueren? Het antwoord daarop is: niet nog een keer. In 2016 hebben we dat gedaan en daarin zijn een aantal aangrijpingspunten geweest die tot voorstel hebben geleid. In 2022 gaan we hem opnieuw evalueren. En wat ik u graag zou willen aanbieden, als wij gewoon tot het besluit komen om dit te gaan doen, en u heeft daar twijfels bij: als het u comfort geeft om bijvoorbeeld eind 2021 gewoon eens hier specifiek op terug te blikken op basis van het register dat we op dat moment hebben, dan zou ik zeggen: dan organiseer ik dat graag, zodat we kunnen laten zien hoe het is gelopen.

Een andere vraag nog, en die moet ik wel echt beantwoorden sowieso: kan ik verzekeren dat dit instrument te allen tijde juridisch houdbaar is? Een belangrijke vraag die is gesteld. Nee, dat kan ik niet, maar toch denk ik dat wij alles wat wij redelijkerwijs aan de voorkant kunnen doen, goed hebben uitgezocht. Het is niet zozeer doctor Den Ouden, het is professor Den Ouden, expertise nummer 1, zal ik maar zeggen, op dit terrein. Ik denk dat de heer De Bie als geen ander weet dat, hetzelfde als met een PIP: als we hier een Provinciaal Inpassingsplan vaststellen, dan wil dat nog niet zeggen dat er niet ergens in de Raad van State nog een keer een uitspraak wordt gedaan dat het toch anders is. Dus de challenge zal ook uiteindelijk, omdat we hier gewoon vernieuwend bezig zijn, vanuit jurisprudentie beantwoord moeten worden. Dat laat onverlet dat je aan de voorkant dan zo goed als mogelijk nadenkt over "is dat houdbaar?" We hebben de expertise die we daarop kunnen raadplegen ingeschakeld. Ja, en wij zijn zeker ook, dat is heel belangrijk om te zeggen: dit is een praktijk die het Rijk al inzet, en wij gaan het nu ook als provincie doen. Dus daar voelt het voor ons ook al heel erg van: als het Rijk het mag, waarom zouden wij het dan niet mogen? Maar kan ik in alle, alle, alle gevallen, laat me zeggen, uitsluiten dat er ooit ergens één rechtszaak komt waarin ik zeg: ja, daar is het niet toegepast? Nee, dat kan ik niet uitsluiten. Maar goed, we leven in Brabant, dus volgens mij gaan we toch dan maar proberen die voordelen van dit instrumentarium te benutten.

Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord. Dan nu de tweede termijn. Ik kijk even of er behoefte is bij de fractie van Forum voor Democratie. De heer De Bie. Aan hem het woord.

De heer **De Bie** (FvD): Ja, hartelijk dank. In de eerste termijn hebben wij onze zorgen geuit. Heel erg dank voor de uitgebreide woorden van de gedeputeerde Van der Maat ook. Hij heeft daarin toch grotendeels, ja onze zorgen, het gevoel ook, kunnen wegnemen. We hadden eigenlijk een beetje gehoopt op dit relaas. Met name dat een deal door de Staten gaat en daar nadrukkelijk aan ons zicht niet wordt onttrokken, is prettig om te horen. Dat we vernieuwend bezig zijn in Brabant, is ook goed. Een absolute zekerheid verwachten wij als Forum niet, want, nou ja, er zijn twee zekerheden: we gaan dood en we betalen belasting, en dit hoort daar niet bij.

Wat ik nog mis in het verhaal van Van der Maat is het risico. Wat gebeurt er als het nou toch onderuit wordt gehaald? Dat laatste puzzelstukje zou ik graag nog van hem horen.

Nou, vernieuwend bezig: het biedt mogelijkheden voor een slagvaardig bestuur, en ik zie dat met belangstelling tegemoet, weliswaar niet in deze vorm, maar wellicht in een andere vorm zeer binnenkort.

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Bie voor zijn bijdrage. Dan ben ik nu bij mevrouw Van der Kammen van de PVV-fractie. Ik zie dat zij een tweede termijn wil. Aan haar het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, allereerst dank voor de beantwoording door het college. Een aantal zaken nog. Ik hoorde wat zaken in de reflectie van het college waar ik op wil reageren, ik heb nog wat vragen die ik in de eerste termijn niet meer kwijt kon en een aantal niet beantwoorde vragen uit de eerste termijn.

Ik begin even met de reactie van het college. Ik hoor het college zeggen: die ASV gaan we evalueren in 2022. Ja, da's leuk en aardig, maar de huidige ASV stamt uit 2017 en had in 2019 geëvalueerd moeten worden en ik wil graag weten waarom dat niet gebeurd is, zeker met het oog op het feit dat er nu zo nadrukkelijk naar wordt verwezen.

De gedeputeerde heeft het over "we hebben een subsidieverordening en die functioneert prima". Ja, ook in dat licht bezien: het is allemaal leuk en aardig om dat te claimen, maar dat kunnen wij niet toetsen, want er ligt op dit moment geen evaluatieverslag.

De gedeputeerde heeft het over minder bureaucratie en meer efficiency. Natuurlijk klinkt ons dat als muziek in de oren, maar dat blijkt op geen enkele manier uit het voorliggende stuk. En, dat blijkt ook uit de beantwoording van technische vragen: u weet het simpelweg niet. U weet niet of u iets gaat besparen en, zo ja, hoeveel. Sterker nog: het voorstel wekt alleen maar de indruk dat er heel veel meer extra maatwerk nodig is, en dat is niet efficiënt.

Het bijdrageregister, ja, dat is natuurlijk helemaal prima, maar dat bijdrageregister zegt voorts niets over wat er indirect met die middelen gaat gebeuren. Het zegt alleen maar dat er middelen naar gemeente A of waterschap X gaan, maar vervolgens niet waar het geld aan wordt uitgegeven.

Voorzitter. Willekeur is geen goede zaak, en daar is in deze regeling wel sprake van. De overheid moet gewoon dezelfde spelregels hanteren voor elke aanvrager, en daar is geen sprake van....

De **voorzitter**: Interruptie Logister.

De heer **Logister** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Met stijgende verbazing ben ik aan het luisteren naar het betoog van de Partij voor de Vrijheid. Wat ik me afvraag is, zonder een evaluatie te doen van de subsidieverordening, maar als we het hebben over openbare registers, gaat uw redenering op wat eigenlijk een kopie is..., dit is een kopie van het openbare subsidieregister. Dat is wat wordt betoogd.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Logister** (D66): Mijn vraag aan u is: wat heeft u nog meer nodig om die bijdrageverordening te kunnen controleren? Want we krijgen dan die informatie via dat openbare register.

De **voorzitter**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik wil heel graag een antwoord geven, maar ik weet niet of ik de vraag goed begrijp. Ik heb het idee dat de collega de evaluatie van de Algemene Subsidieverordening en het bestaan van het register op de een of andere manier met elkaar verbindt, maar ik weet niet of ik dat

goed heb begrepen. Het bestaan van het subsidieregister en het bijdrageregister staat wat mij betreft los van het feit dat nu een bijdrageverordening voorligt die voor elke bijdrage die wordt gedaan een losse regeling gaat vergen, die compleet toegespitst is, maatwerk is, met andere spelregels, andere verantwoordingsplicht et cetera voor elke aanvrager. En dat vinden wij gewoon geen goede zaak.

De **voorzitter**: Logister.

De heer **Logister** (D66): Ja, dank u wel voorzitter. Wat de collega stelt in haar bijdrage stelt is dat het niet controleerbaar is wat er gebeurt, dat er wat schimmigs gaat gebeuren. Maar er is gewoon een doelstelling vanuit Provinciale Staten in de begroting, er is een verordening en er is een register. Wat heeft u nou nog meer nodig om te controleren of GS hun werk doen?

De **voorzitter**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): In ieder geval een regeling waaruit klip-en-klaar helder is dat de spelregels voor alle aanvragers hetzelfde zijn, en dat blijkt hier op geen enkele manier uit.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Naar aanleiding van de eerste termijn nog een aantal aanvullingen. Een aantal vraagstukken resteert nog steeds. Het begrip 'bijdrageverordening' is voor Brabant niet nieuw. Eerder werden door PS reeds bijdrageverordeningen voor specifieke projecten vastgesteld. Die vorige bijdrageverordeningen, bijvoorbeeld die voor stedelijke vernieuwing bodem, of 'Brabant Veiliger 2013-2014', het Deltafonds hoge zandgronden 2016-2018, werden alle vastgesteld door PS en daarmee werden het kader, de spelregels en de verantwoordingsgrondslagen ook door PS vastgesteld. Nu ligt een algemene bijdrageverordening voor aan PS, waarbij het specifieke doel voor de bijdrage een bevoegdheid van GS gaat worden, en niet van PS. Daarmee is er feitelijk sprake van een inperking van de bevoegdheid van PS. Graag hoor ik van het college waarom die er niet voor kiest om per casus een bijdrageverordening aan PS voor te leggen, maar in plaats daarvan de bevoegdheid naar zichzelf toe te trekken.

Samenhangend daarmee dient zich de vraag aan of het überhaupt wel is toegestaan om de bijdrageverordening op de voorgestelde wijze te gebruiken onder de wettelijke titel. Moet het bij verwijzing naar de wettelijke titel als grondslag voor budgettoewijzing niet juist heel specifiek gaan om een doeluitkering?

Voorzitter, in het verlengde daarvan nog een punt. GS heeft dit voorstel voor advies voorgelegd bij een hoogleraar. Het is echter niet aan GS om wetgeving te duiden of te interpreteren....

De **voorzitter**: Excuus, mevrouw Van der Kammen, één moment. Mag ik stilte in de zaal! Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dat is nadrukkelijk aan het ministerie of aan de Raad van State. Vraag aan GS is waarom ze het voorstel, en dan met name de houdbaarheid van deze constructie, niet bij de wetgever heeft getoetst.

Dan, voorzitter, nog een aantal niet beantwoorde vragen uit de eerste termijn waar ik toch wel graag een reactie op zou willen horen.

Ik wilde graag van het college horen waarom het college het een houdbare en zuivere aanpak vindt om weliswaar niet onder de subsidietitel te stellen, maar wel analoog daaraan. Wat is dan het verschil?

Ik wil ook graag vragen aan het college of ze kan bespiegelen wat nou snel en adequaat wil zeggen in relatie tot doorlooptijden van 13 tot 40 weken voor behandeling van een aanvraag.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): En, voorzitter, of dat extra werk dat nodig is om per gevraagde casus maatwerk te leveren, ook in de efficiencyclaim is meegenomen. Voorzitter, of het college kan uitsluiten dat deze bijdrageverordening wordt ingezet om de uitvoering van de RES-en vorm te gaan geven.

Tot zover de tweede termijn.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen. Dan kijk ik of de heer Van Pinxteren nog behoefte heeft aan een tweede termijn. Dat is het geval. Lokaal Brabant, de heer van Pinxteren.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dank je wel, voorzitter. Wij danken ook de gedeputeerde voor zijn beantwoording en reactie op onze inbreng. Juist ook op het punt van de evaluatie ging hij al van 2023 naar 2022, en uiteindelijk zei hij: eind 2021 wil ik graag met u in overleg over het dan ingevulde register, en daar goed naar kijken. Ja, het register zou gewoon onderdeel kunnen zijn van de jaarrekening mijns inziens, en daar ook een duidelijke verwijzing bij naar welke doelstellingen in de begroting het terugslaat, zodat we met elkaar helder de verbanden kunnen leggen en ook de controle voor ons als PS een stuk makkelijker is. Wel ben ik benieuwd ook naar de risicobenadering. Het college gaat een risico-inventarisatie doen ten aanzien van het project. Handig zou het zijn in het register aan te geven of het risicoloos dan wel een risicodragend project is, zodat we er als Staten ook enigszins zicht op krijgen hoe dit zit.

Dan heeft de gedeputeerde geen antwoord gegeven op mijn vraag rond artikel 9 in het ontwerpbesluit, met name de vervreemdingsperiode, of niet-vervreemdingsperiode, van vijf jaar, en wie daarop toeziet en hoe we dat gaan handhaven, nu met name ook de provincie op dit punt een stuk netwerkpartner wordt en mogelijk medeverantwoordelijkheid draagt voor uiteindelijk de problematiek.

Ook heeft hij geen reactie gegeven op de kanttekening 1.2, of ik die juist heb geïnterpreteerd.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Pinxteren voor zijn bijdrage. Dan stel ik vast dat we de tweede termijn van de zijde van uw Staten kunnen sluiten en de gedeputeerde kunnen vragen of hij... Een klein ogenblik, en dan zal de beantwoording plaatsvinden.

De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Excuus voor de vertraging, voorzitter; ik moest even kijken hoe de kanttekening 1.2 ook alweer was. Laat ik daar ook maar mee beginnen, meneer Van Pinxteren. Dat is de opmerking dat wij dit instrument niet inzetten bij schaarste. En dat is eigenlijk misschien ook wel een antwoord op mevrouw Van der Kammen, die zegt van: ja, leidt dit niet tot willekeur? Juist in gevallen van schaarste, dus dat je weet dat er voor een bepaald maatschappelijk doel veel initiatieven zijn die daar bij wijze van spreken voor in aanmerking komen, of een project aanbieden, of een oplossing bieden, is een subsidieregeling bij uitstek het instrument om te kijken welke projecten, zal ik maar zeggen, bijvoorbeeld bij cultuurinstellingen, of bij andere programma's, nou bij uitstek de beste projecten zijn die gehonoreerd zouden moeten worden – gehonoreerd in een omgeving van financiële schaarste ook. Dan heb je een regeling en zeg je: nou, dit is het plafond, en we toetsen 'daar' aan en we toetsen 'daar' aan, en dan gaat het allemaal de molen in en dan gaan we draaien en dan komt er een soort van ranking uit. Precies

voor zo'n situatie, zeggen we, is deze regeling, dit instrument, niet geschikt, omdat je dan in de valkuil stapt, zoals mevrouw Van der Kammen die ook schetst, dat we dan in een soort van willekeur terecht zouden komen. Waar dit instrument wél voor geschikt is, is juist als er niet zozeer schaarste is, maar je hebt, zoals ik zei, bij de A2 een programma, je hebt bijvoorbeeld een reserve vanuit verkeer en vervoer, en je weet: dit is nodig om een goede stap voorwaarts te maken. Dan komt het hier ook, via een Statenmededeling, en dan ga je het aan de achterkant financieel regelen. Dat is in ieder geval wat bedoeld is met die kanttekening 1.2, om in ieder geval op dat punt al aan te geven dat dit instrument niet geschikt is voor dat type situaties.

Een andere vraag van u gaat over het register. Ik doe u graag de toezegging – ook mevrouw Van der Kammen zei er nog iets over –: laat me daar gewoon nog even naar kijken, hoe we dat indachtig alle inbreng die u ook heeft geleverd kunnen doen. Kijk, een register waar je niks mee kunt, om als Staten het gesprek te voeren dat je wilt voeren, is een register dat ik niet moet aanbieden. Dus laat me daar gewoon nog even naar kijken, indachtig de gesprekken die zijn gevoerd, hoe we dat register zo kunnen opbouwen dat het ook de juiste informatie geeft, anders dan bedragen aan postcodes of zo, want ik snap dat je daar niet mee uit de voeten kunt.

Dan kom ik bij de vraag van de heer De Bie, die zegt: dat moet echt nog even gebeuren voordat hier misschien negen vingers dadelijk de lucht ingaan. Wat gebeurt er nou als het toch blijkt niet goed in elkaar te zitten? Dan gaan we een herstelactie doen. Dan pakken we alsnog de ASV en voor alles wat we dan eigenlijk op basis van dit instrument in werking hadden gezet gaan we gewoon een herstelactie doen en gaan we dat met terugwerkende kracht alsnog via de ASV regelen.

In het verlengde daarvan zei mevrouw Van der Kammen: heb je dit nou bij de wetgever getoetst? Een vrij breed geformuleerde vraag. Waar we in ieder geval blij mee zijn, is dat de heer Den Ouden niet alleen expertise heeft op dit gebied, sowieso, maar dat hij ook nog lid is van de Staatsraad van de Raad van State. Wat wij ook hebben vernomen, is dat precies deze uitleg ook straks onderdeel wordt, eigenlijk een nieuwe toelichting, in het boek van de AWB. Dus wij gaan daar echt niet over één nacht ijs. De expertise die we hebben ingevlogen, de goeie gesprekken die we hebben gevoerd, sterker nog: appjes die we nu vanuit de Raad van State krijgen die dit debat volgen, zeggen echt van: wij hebben hier gewoon een goed gevoel bij dat dit een vernieuwing is, zoals die ook al bij het Rijk wordt toegepast, en nu gelukkig ook bij decentrale overheden.

Mevrouw Van der Kammen vraagt: die ASV had geëvalueerd moeten worden. Ja, nogmaals, even uit elkaar halen. De grondslag, en dat is ook naar analogie, voor waarom we dit doen komt nadat wij nog eens goed hebben gekeken naar de evaluatie van de ASV in 2016 die we hebben gedaan. Daarin zagen we gewoon, dat hebben we hier ook besproken, een aantal zaken van, ja, waar dit een antwoord op is. Een ander ding is, en daar heeft u gelijk in, maar daar heb ik uw Staten ook over geïnformeerd, dat we eigenlijk dit jaar een evaluatie weer opnieuw zouden doen, gewoon puur eigenlijk op de techniek van de ASV. We hebben aangegeven, via een Statenmededeling, dat ons dat geen goed idee lijkt, omdat er in de tussentijd gewoon niet zo heel veel is veranderd. Dus dan kunnen we ook hier weer een extern bureau inhuren en daar 30, 40 mille tegenaan gooien, om vervolgens te constateren dat er eigenlijk niks nieuws is gebeurd. Die centen hebben we ons bespaard, maar tegelijkertijd zijn we niet heel erg achterover gaan leunen, want uit de werkpraktijk, gewoon zoals we die hier in de ambtelijke organisatie hebben, en de expertise die we ook hier hebben, zien we wel een aantal technische verbeteringen en, daarover heb ik u ook geïnformeerd: die komen dit kalenderjaar nog naar u toe.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, voorzitter. En wat we hebben gezegd, is dat het uniform subsidiekader, dat ook vanuit het Rijk komt, waar alle provincies op aansluiten, in 2022 wordt

geëvalueerd. Dus we hebben meteen gezegd: laten we dat nou in één keer gewoon goed met elkaar beetpakken.

Voorzitter. Ik ben bang dat ik geen tijd meer heb om nog op andere vragen in te gaan.

De **voorzitter**: Nee, uw spreektijd zit erop. Ja, mijnheer Van Hattem, ik zag u al aanstalten maken, ga uw gang. Interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ik zou toch nog willen vragen aan de gedeputeerde of hij nog kan reageren op de vraag over de inzet ten aanzien van de regionale energiestrategieën, de RES-en, want daar wordt een bijdrage gevraagd vanuit de verschillende overheden. Daar moeten overheden, moet de provincie, dus ook gaan toezien hoe de gemeenten dat tot stand gaan brengen, en daar kan het natuurlijk wel als een drukmiddel worden ingezet, ook wetende dat....

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, een korte vraag! Die was al gesteld en de toelichting voegde, geloof ik, niets meer toe wat de gedeputeerde weerhield van een antwoord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, inderdaad, want ik weet dat die vraag is gesteld. Dat is op dit moment gewoon totaal niet voorbij gekomen. We hebben dit instrumentarium gemaakt op basis van een aantal voorbeelden waarvan wij denken: daarvoor kan het werken. Maar RES-en, of welke andere ontwikkelingen dan ook, hebben we niet in ons achterhoofd, dus ik kan niet zeggen of dit wel of niet een instrument is dat daarbij gebruikt gaat worden. Wat ik wel kan zeggen, is dat dit college zich totaal niet herkent in het woord 'drukmiddel' dat u neerlegt.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik zei dat het een potentieel drukmiddel is dan. Als de gemeenten er niet uitkomen in de RES, dan heeft de provincie de taak, gelet op de opzet van de RES, om, zeg maar, tot een oplossing te komen en de gemeenten daarbij enigszins te dwingen. Het punt is nu: ik hoorde vanochtend bij de presentatie over de omgevingsdiensten dat de financiering van de inzet van de omgevingsdiensten, van de verzoekopdrachten, daar wordt gedaan via de regio's, en bijvoorbeeld voor de regio Zuidoost-Brabant gaat dat via de Metropoolregio Eindhoven. De Metropoolregio Eindhoven is een publiekrechtelijk rechtspersoon, zoals bedoeld is in deze verordening, als gemeenschappelijke regeling. Dus kan de gedeputeerde aangeven: als nou blijkt dat in het proces richting die RES-en de gemeentes in Zuidoost-Brabant er niet uitkomen, de provincie kan gaan zeggen van: we gaan een bijdrageverordening opstellen en we eisen dat u die windparken gaat aanleggen in Zuidoost-Brabant, dat u die zonnevelden gaat aanleggen, conform die RES, en anders dan dwingen we het af via die bijdrageverordening?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, dan moet ik toch echt even teruggaan naar helemaal het begin van mijn eerste termijn en het in perspectief plaatsen. De bijdrageverordening gaat niet over wat we waar dan ook willen afdwingen. Ik denk ook niet, als ik me dat mag permitteren, dat de PVV de discussie over het plaatsen wel of niet van windmolens via de bijdrageverordening gaat insteken. Dan gaan we het toch gewoon over de inhoud hebben? We gaan toch niet langs de lijn van een bijdrageverordening kijken hoe wij met de energietransitie in deze provincie omgaan? Dus even terug naar proporties: dit gaat over een administratief vehikel om inhoudelijke zaken, waarvan u eigenlijk al via de kaderstelling heeft aangegeven: nou, dat kan, en ook een andere vraag van mevrouw Van der Kammen op subsidieregelingen: die kunnen

eigenlijk vaak ook al via GS, want ze zijn weleens inderdaad via PS gegaan. U hoeft zich geen zorgen te maken, laat ik het zo zeggen, dat het begrippenkader dat u in uw hoofd heeft, dat we de bijdrageverordening gaan gebruiken om zo ergens windmolens erdoor te drukken. Nee, daar kunt u echt rustig op gaan slapen vanavond, dat weet ik zeker.

De **voorzitter**: Van Pinxteren.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Om te voorkomen dat we een derde termijn nodig hebben, dan toch maar mijn vraag nog maar een keer: hoe kijkt u aan tegen de uitvoering van artikel 9 van het besluit dat we hier vandaag gaan nemen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ofwel het vervreemden van het met subsidie aangekochte goed, of wat dan ook.

De **voorzitter**: Ja, er wordt even gestudeerd op artikel 9.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik wil hier graag even schriftelijk op terugkomen, of u moet de vraag nog even in Jip en Janneke-taal stellen, dan kan ik waarschijnlijk wel antwoorden.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): In het artikel staat heel duidelijk dat, als binnen vijf jaar het goed waarbij het subsidiegeld betrokken is geweest vervreemd zou worden, terugbetaling geëist wordt van de middelen. Dat staat in artikel 9 en dat gaan wij besluiten, als het goed is. Hoe gaat u daarmee om, nu u als netwerker in dat systeem, als provincie, daar veel dichterbij staat?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Die clause staat er, en dan heeft mevrouw Van der Kammen gelijk: dan zal er een stukje maatwerk geleverd moeten worden in de daadwerkelijke regeling die dan wordt vastgesteld in de relatie die je dan opbouwt. Dit artikel geeft je dan de mogelijkheid om daar specifiek zaken op op te nemen als daar aanleiding toe is, gelet op de aard van de afspraken die we dan maken.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Dan kijk ik even rond. Kunnen de beraadslagingen worden gesloten? Nee. Mevrouw van der Kammen, u wilt nog een derde termijn? Dat mag. Die kunt u meteen inzetten.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik kan het vrij kort houden, voorzitter. Ik heb in eerste en tweede termijn een aantal vragen gesteld en daar heb ik nog geen antwoord op gezien. Ik zou het toch wel op prijs stellen om daar nog een antwoord op te krijgen.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen. Ik kijk even naar de gedeputeerde. Ja? De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): In de vragen die u had geformuleerd heb ik er nog eentje staan die ik volgens mij niet heb beantwoord. Misschien zijn er nog wel meer, maar dan zou ik u uit willen nodigen:

gaat u alvast naar de microfoon, dan kunnen we dat gewoon snel doen. Sorry, voorzitter, daar gaat u over natuurlijk!

U noemde het woord 'analoog'. Ja, het is een beetje.... Kijk, ik woon in Breda en als ik naar de binnenstad van Breda wil, en ik heb een auto, dan kan ik met de auto gaan; die heeft vier wielen en dat is een mobiliteitsvoertuig. Maar ik kan ook met de fiets gaan, op het moment dat ik denk: goh, dat is sneller, want ik moet 'daar' en 'daar' in de binnenstad zijn en ik hoef geen parkeerkosten te betalen. Het is allebei wielen, het is allebei mobiliteit, maar het zijn toch echt twee totaal verschillende dingen. En dat is ook de vraag: willen wij naast de auto ook nog een fiets? Dat is wat ik bedoel met 'naar analogie'. Dus die hebben we nu niet. Er zijn voordelen van een fiets en ons voorstel is: zet er nu nog een instrumentje bij, zodat we dat kunnen gebruiken. Ik hoop dat dat voldoende antwoord geeft op de vraag die u heeft gesteld.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Dan is nu de derde termijn beëindigd. Ik sluit de beraadslagingen en we gaan stemmen.

Goed. Ik kijk even of we kunnen stemmen. Ik geloof dat dat het geval is. Het gaat over voorstel 73/19, de bijdrageverordening. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor met stemverklaring. In Brabant werken we samen aan opgaven en dat onderstrepen we met deze bijdrageverordening.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen met stemverklaring. De noodzaak en de meerwaarde van het instrument is niet aangetoond. Het is onduidelijk of de juridische basis houdbaar is. Het instrument kan willekeur genereren en er zijn geen eenduidige spelregels voor alle aanvragers. Voor elke casus is een nieuwe regeling nodig, dat is niet efficiënt.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen met stemverklaring: vanwege het demissionaire karakter van dit college.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Voor met stemverklaring, dat de toezeggingen...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal!

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant):gedaan tijdens dit debat over het register daarbij meegenomen worden.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

05/20 Actualisatie Gemeenschappelijke regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg 2018

De **voorzitter**: Dan zijn we bij het volgende voorstel. Dat betreft een Statenvoorstel Actualisatie Gemeenschappelijke regeling van onze Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg 2018. Geen spreektijden aangevraagd, dus we kunnen meteen gaan stemmen. Ik stel voor dat ik even vraag of u stemming over het voorstel wilt. Wil iemand stemming? Dat is niet het geval, dan is dit bij acclamatie unaniem door uw Staten aangenomen.

06/20 Benoeming voorzitters voor themabijeenkomsten en het rondvraagmoment

De **voorzitter**: Dan zijn we bij het volgende voorstel, 06/20, dat betreft de benoeming van een aantal voorzitters van themabijeenkomsten en rondvraagmomenten. Ook hier geen woordmeldingen. Ik wil bij acclamatie stemmen. Wenst iemand alsnog hierover stemming? Nee, dan mag ik veronderstellen dat dit voorstel bij acclamatie is aangenomen door uw Staten.

07/20 Controleprotocol accountant 2019 en 2020

De **voorzitter**: Dan zijn we bij het laatste bespreekvoorstel, waarvoor één woordmelding is. Het betreft het Statenvoorstel inhoudende het controleprotocol van de accountant 2019/2020. Ik geef het woord aan mevrouw Van der Kammen. De verdediging zal namens het presidium worden gedaan door de vicevoorzitter, mevrouw Otters. Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. De nieuwe accountant is pas heel recent gestart met de werkzaamheden. Met het vaststellen van het controleprotocol voor de accountantscontrole op alleen maar de jaarrekening 2019, zoals een amendement beoogt dat ik zojuist heb ingediend namens de PVV, zouden PS de mogelijkheid kunnen behouden om in de loop van 2020 met elkaar, en met de accountant, in gesprek te gaan over het controleprotocol 2020. Op het moment dat wij vandaag het voorstel aannemen zoals het voorligt om het controleprotocol voor 2019 én 2020 alvast vast te stellen, ontnemen we eigenlijk onszelf die mogelijkheid, en dat zou jammer zijn. Zo is het niet uit te sluiten dat het vaststellen van bijvoorbeeld de speerpunten voor de controle van 2020, alsmede de eerste ervaringen van onze frisse, nieuwe accountant inzichten kunnen opleveren, en die kunnen aanleiding zijn om andere accenten aan te brengen, bijvoorbeeld wat betreft rapportage....

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): ..toleranties. Daarom heeft de PVV een amendement ingediend, dat de strekking van dit voorstel beperkt tot 2019.

Amendement A4: Controleprotocol voor de accountantscontrole

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 31 januari 2020, ter bespreking van Ontwerpbesluit 07/20 B 'Controleprotocol accountant 2019 en 2020';

besluiten:

'Het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening provincie Noord-Brabant 2019 t/m 2020 vast te stellen'

te wijzigen in:

'Het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening provincie Noord-Brabant 2019 vast te stellen.'

Patricia van der Kammen, PVV."

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen voor het woord. Het amendement wordt nu vermenigvuldigd. Mevrouw Otters namens het presidium. Aan haar het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, dank u wel, namens het presidium, en dan heb ik waarschijnlijk een halve minuut. Dit onderwerp is onlangs in het presidium aan de orde gekomen en wij hebben toen besloten om dit zonder vooraf met de woordvoerders te bespreken, te agenderen voor vandaag. Mevrouw Van der Kammen van de PVV heeft een amendement ingediend en ik laat het aan het oordeel van de Staten om over dit amendement een mening te vormen, want ik vind niet dat ik in de positie ben om dat te kunnen doen.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Otters voor haar beantwoording. Dan kijk ik of er nog een tweede termijn wordt gevraagd door mevrouw Van der Kammen. Dat is niet het geval. Dan sluit ik de beraadslagingen en gaan we over dit voorstel stemmen. Amendement 4 wordt digitaal beschikbaar gemaakt en omdat ik dat als eerste vóór het voorstel in stemming breng, wachten we even tot het digitaal beschikbaar is.

Mij is gemeld dat het amendement nu digitaal beschikbaar is. U kunt er dus allen van kennisnemen. Is er behoefte om nog even te wachten voordat we gaan stemmen, of kunnen we stemmen?

De heer **Gremmen** (VVD): Graag een paar momenten schorsing, voorzitter, zodat we het even kunnen lezen.

De **voorzitter**: Ja, een paar minuten schorsing. Ik schors de vergadering.

Schorsing (17.00-17:02)

De **voorzitter**: Goed, ik stel voor dan nu de stemming aan te vangen. Het betreft voorstel 07/20 over het controleprotocol, maar eerst het amendement, indiener PVV, dat u heeft als amendement 4. Ik breng het amendement in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Het is altijd goed om met de accountant in gesprek te blijven over verbeterpunten.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Dan het voorstel zelf. De fractie van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Logister** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor met stemverklaring. Het is een gemiste kans om dit controleprotocol nu voor twee jaar ineens vast te stellen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

Dan zijn we bij nog een aantal stemmingen.

01/20 Notulen vergadering Provinciale Staten 22 november 2019

De **voorzitter**: Dames en heren, mag ik uw aandacht? Ik wil graag vragen of iemand wil stemmen over voorstel 01/20, dat betreft de notulen van de vergadering van 22 november 2019. Wenst iemand stemming? Nee. Bij acclamatie vastgesteld.

02/20 Notulen extra vergadering Provinciale Staten 22 november 2019

De **voorzitter**: Dan 02/20, de notulen van de extra PS-vergadering van 22 november 2019. Wenst iemand stemming? Dat is niet het geval. Dan zijn ze bij acclamatie vastgesteld.

Sluiting

De **voorzitter**: Hiermee komen we aan het einde van deze vergadering. Ik dank iedereen voor alle voorbereidingen en de inbreng die weer is geleverd. Ik verzoek u uw sprekerspasje bij de bodetafel in te leveren en zoals u weet, nodig ik u van harte uit voor een drankje bij de Statenlounge. Om half zes zullen wij het uitgestelde Kerstdiner, nu als Statendiner, aanvangen in de Bois-le-duc zaal. Ik wens u allen alvast een fijn weekend, maar vooral tot zo dadelijk.

De vergadering is gesloten.

De voorzitter sluit om 17.05 uur de vergadering.